

pedagogisch beleidsplan

De Peutertuin

Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen
Gerard Brandtweg 4
1602 LA Enkhuizen

locatie

De Peutertuin - locatie Centrum
Admiraliteitsweg 40
1601 ED Enkhuizen

**Een uitgebreide beschrijving van het pedagogisch beleid, waarin
opgenomen het VVE-beleidsplan**

Wim Hoogervorst
Enkhuizen
2021

0	Algemene uitgangspunten	5
0.0	algemene doestelling	
0.1	montessori peutergroep	
0.1.1	toegepaste middelen	6
0.2	opvoeding onderwijs	
0.2.1	het belang van onderwijs	
0.2.2	de antropologische visie en het pedagogisch concept van Dr Maria Montessori voor het werken met peuters	
0.2.3	consequenties van de antropologisch visie	7
1	uitgangspunten voor sociale vorming binnen de montessorigroep	8
1.1.1	inleiding	
1.1.2	groepsgrootte	
1.1.3	een heterogene peutergroep	
2	de voorbereide omgeving, persoonlijke ontwikkeling en de ontwikkeling van sociale competentie	9
2.1.1	inleiding	
2.1.2	zorg van de leidster	
2.1.3	rustgevende omgeving	
2.1.4	de natuur	10
2.1.5	eisen aan de omgeving	
2.1.6	de binnenruimte	
2.1.7	de buitenruimte	
3	materiaal in de voorbereide omgeving	11
3.1	inleiding	
3.2	eisen die aan materiaal te eisen zijn	
3.3	sociaal 'materiaal' bevorderen van het	
4	Ontwikkelen van sociale competenties observatie en registratie van de ontwikkeling van de peuter in de Peupertuin	12
4.1	inleiding	
4.2	observatieaspecten	
4.3	doel van het observeren	
4.4	voorwaarden voor een goede observatie	13
4.5	kvs peuterplein	
5	de montessori peterleidster	14
5.1	inleiding	
5.2	beeld waaraan de leidster beantwoorden moet	
5.2.1	algemeen	
5.2.2	voorwaarden	
5.2.3	met betrekking tot materiaal	
5.2.4	met betrekking tot de materiaallesjes	
5.2.5	met betrekking tot aandacht ouders	15
5.2.6	met betrekking tot contact eventuele stagiaires	
5.2.7	met betrekking tot de begeleiding en het	

	Samenwerken met vrijwilligers	
5.2.8	met betrekking tot de administratie	
5.2.9	met betrekking tot contact basisscholen	
5.2.10	met betrekking tot contact consultatie bureaus	
5.2.11	met betrekking tot contact buurthuizen	16
5.2.12	met betrekking tot andere centra voor Kinderopvang	
5.3	eisen ten aanzien van opleiding tot Montessoripeuterleidster	
5.4	eisen ten aanzien van de opleiding Tot VVE leidster	
5.5	personeelsbezetting op de peutergroep	
5.6	stagiaires	
5.7	scholingsplan	17
6	rol van de ouders in de Peutertuin	18
6.1	VVE een commitment met de ouders	
6.2	oudercontacten middels het mentorschap	
6.3	wenbeleid	19
6.4	oudercommissie	
7	peuters, kinderen van 2 tot 4 jaar en hun Ontwikkeling	20
7.1	het jonge kind	
7.2	algemene gebieden van ontwikkeling	
7.2.1	het lichaam	
7.2.1.1	grove en fijne motoriek	
7.2.1.2	de zintuigen	21
7.2.2	het verstand	
7.2.2.1	spelen en leren onlosmakelijk met elkaar	
	Verbonden	
7.2.2.2	concrete beleving	22
7.2.2.3	leren het ervaren van plezier en empathie	
7.2.3	creatieve ontwikkeling	23
7.2.3.1	kunstzinnige expressie	
7.2.3.2	gevoel voor schoonheid	
7.2.4	intuïtie	
7.2.5	het spirituele gebied	
7.3	emoties en sociale vaardigheden	24
7.3.1	het emotionele leven van het jonge kind	
7.3.2	belangrijke aspecten bij sociale interactie	
7.3.3	sociaal gevoel	25
7.3.4	emotionele ontwikkeling	
7.4	voorbeeldfunctie van de leidster	
7.5	moreel inzicht	
7.6	ecologisch bewustzijn	26
7.6.1	verrijking van de ziel	
7.6.2	zorgzame levensinstelling	
7.7	taalontwikkeling	27
8	zorg voor, zorg om de ontwikkeling van de Peuter	28
8.1	mkvs- een basis voor signalen	
8.2	nadere stappen	
8.3	meldcode huishoudelijk geweld en	

8.4	Kindermishandeling coach voor het team	
9	interne en externe klachtenprocedure	30
9.1	laat het ons weten als je een klacht hebt	
9.2	stappenplan-klachtenprocedure	
9.3	contactgegevens indien een klacht	
9.4	als de klacht niet oplosbaar (b)lijkt	
	Bijlage	31
	VVE beleidsplan	35

0 ALGEMENE UITGANGSPUNTEN

0.0 Algemene doelstelling

De algemene doelstelling van De Peutertuin is te splitsen in een aantal deeldoelstellingen. Deze deeldoelstellingen kunnen in twee groepen worden onderverdeeld.

basisfunctie

- het bieden van ontplooiingsmogelijkheden aan peuters; deze mogelijkheden tot ontplooiing omvatten alle facetten van de kinderlijke ontwikkeling, te weten de cognitieve, sociale, sociaal-emotionele, creatieve, spirituele en motorische ontwikkeling;
- het bieden van stimulerende speelmogelijkheden aan peuters in aanvulling op de speelmogelijkheden thuis; in deze ontwikkelt het kind vele sociale vaardigheden, waardoor het sociaal steeds competenter wordt.
- het bieden van de mogelijkheid aan peuters tot onderling ontmoeten en sociaal contact.
- voor positief sociaal contact is een zekere kennis van normen en waarden van groot belang - oefenen in het je gedragen volgens deze maatschappelijk geaccepteerde en gevormde normen en waarden is daarbij essentieel.

De rol van de leidster, daarbij geholpen door hulpleidsters/stagiaires, wordt uitgebreid beschreven in de paragrafen handelend over de Voorbereide Omgeving. Ontwikkeling volgens het montessoriconcept biedt veel ruimte aan persoonlijke ontplooiing, maar zij stelt met nadruk dat deze persoonlijke ontplooiing alleen dan optimaal kan plaatsvinden als deze ingebed is in een context die doorspekt is met sociale omgang.

plusfunctie

- het bieden van opvoedingsondersteuning aan ouders; deze ondersteuning wordt gevoed uit de visie die dr. Maria Montessori beschreven heeft met betrekking op de ontwikkeling van het jonge kind;
- Het vroegtijdig signaleren en onderkennen van eventuele ontwikkeling-belemmerende factoren;

De leidsters worden gestimuleerd om open te staan voor ouders met vragen over opvoeding. Ook verwachten wij van de leidsters dat er contact met de ouders wordt opgenomen wanneer zij belemmeringen in de ontwikkeling constateren of wanneer zich al dan niet kleine problemen in de ontwikkeling van het kind voordoen.

0.1 De montessori-peutergroep

De Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen biedt met De Peutertuin een pedagogisch-didactische voorschoolse basisvoorziening aan die toegankelijk is voor elk kind in de leeftijd van 2 - 4 jaar. In het begeleiden van het kind hechten wij waarde aan enerzijds een individuele benadering op gebieden waar de ontwikkeling van het kind dat verlangt, anderzijds een groepsbenadering als dat wenselijk is. De begeleiding is professioneel, waarbij genegenheid ten opzichte van het kind centraal staat.

Uitgangspunt is dat de peutergroep het kind datgene biedt waar het kind op een bepaald moment behoefte aan heeft. Een montessoriaanse inrichting en benadering van het kind zijn voor ons essentieel om dit uitgangspunt te verwezenlijken.

We streven naar een grote betrokkenheid van ouders bij het ontwikkelingsproces dat het kind doorloopt. Kind en ontwikkelingsproces vormen een uniek geheel; zowel ouders,

peuterleidster als speel-, leer- en werkomgeving staan in dienst van het zo optimaal mogelijk kunnen doorlopen van dit proces.

Klimaat

Het klimaat in de peutergroep wordt hoofdzakelijk bepaald door de groepsleiding, maar wordt mede ingekleurd door de inbreng van de kinderen, als elk uniek individu maar ook als groep. Wij vinden een positief klimaat in de peutergroep voor zowel peuters, leidsters als ouders van groot belang.

De voorwaarden voor het scheppen van een goed klimaat zijn:

- een goede werksfeer onder de leiding, die emotioneel ondersteunend is;
- goed contact leidster/ouder;
- liefdevol contact leidster/kind;
- een ontwikkelings-uitdagende omgeving - in montessori-termen: een goed verzorgde voorbereide omgeving.

Van peuters weten wij dat ze erg sfeer-gevoelig zijn. Een fijne sfeer verhoogt het gevoel van veiligheid en geborgenheid bij de peuters. Het schept vertrouwen en een gevoel van vrijheid waardoor de peuter zich optimaal kan ontwikkelen.

Het klimaat dient dusdanig te zijn dat elk kind de individuele ruimte ervaart om zich in eigen tempo, naar eigen interesse en op eigen wijze te ontplooien. Tegelijkertijd moet het klimaat zorgen dat er een wij-gevoel kan ontstaan, waardoor er ruimte is voor positieve menselijke interactie en uitingen binnen de groep.

0.1.1. Toegepaste middelen

De Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen tracht haar doel te bereiken door:

- de keuze van het speel/leermateriaal; naast specifiek montessori-materiaal is er ook ruimte voor andere materialen die hun waarde in andere vormen van onderwijs bewezen hebben;
- de inrichting van de binnen- en buitenruimte;
- de manier van werken, de pedagogische en didactische benadering van het kind door de leidster;
- het bieden van specifieke montessori-scholing aan de leidster;
- het informeren van de ouders over de montessoriaanse visie op de ontwikkeling van het (jonge) kind, door middel van schriftelijk materiaal of informatie-avonden, maar ook in de wijze waarop leidster met de ouders spreekt over de ontwikkeling van hun kind.

0.1 Opvoeding - onderwijs

De pedagogische en didactische uitgangspunten die De Peutertuin hanteert vloeien voort uit de visie die de Italiaanse arts en pedagoge Maria Montessori formuleerde op de ontwikkeling van het (jonge) kind.

0.1.1 Het belang van onderwijs

Onderwijs stimuleert de ontwikkeling van kwaliteiten in kinderen, die op een later tijdstip naar buiten komen. Leren begint immers meteen vanaf (sommigen zeggen zelfs al voor) de geboorte. Alle indrukken die het kind opdoet vormen de basis voor zijn persoonlijkheid. De leeftijdsperiode van 0 - 6 jaar is daarbij een zeer belangrijke en veel bepalende fase. Vanuit deze optiek is het belangrijk het kind zoveel mogelijk liefde, aandacht en positieve ervaringen mee te geven, waarbij alle facetten van de ontwikkeling goed uitgebalanceerde aandacht verdienen.

0.1.2 De antropologische visie en het pedagogisch concept van dr. Maria Montessori voor het werken met peuters

Het meest fundamentele aspect van de montessori-opvoeding is niet de pedagogische praktijk zoals deze in de montessorischolen te zien is, maar de visie op de mens, die dr. Maria Montessori (1870-1952) had en waaruit de pedagogische richting is voortgevloeid.

Hieronder worden slechts kort enkele hoofdzaken uit de mens(kind)opvatting van Montessori weergegeven, ten einde straks duidelijk te kunnen maken, waarom de leidsters in een montessori-peutergroep zich op een bepaalde wijze dienen te gedragen, en waarom de (voorbereide) omgeving van een peuterruimte op een bepaalde manier dient te worden ingericht.

Het kind van 0 tot 3 jaar

Montessori onderscheidt in de totale continue ontwikkeling van het kind een aantal fasen die onderling sterk verbonden zijn en waarvan de eerste, die van 0 tot 6 jaar, het fundament vormt voor het verdere leven.

De subfase van 0 tot 3 jaar wordt die van het geestelijk embryo genoemd; de psyche van het kind vormt zich in wisselwerking met zijn omgeving, zoals het fysieke embryo zich voor de geboorte heeft ontwikkeld.

Het kind absorbeert alles uit zijn omgeving. Met zijn “absorberende geest” neemt het enorm veel indrukken op, vormt zijn functies, past zich aan bij de cultuur waarin het leeft en verinnerlijkt deze in een continue proces van ontwikkeling; in deze periode nog onbewust, in de volgende subfase, die van 3 - 6 jaar bewust.

“Op die leeftijd heeft het kind reeds de grondslagen gelegd van de menselijke persoonlijkheid en hij behoeft dan de specifieke hulp van de opvoeding op school”.

Het kind van 3 tot 6 jaar

Montessori beschrijft het kind in de levensperiode van 3 - 6 jaar als “de bouwer van de mens”. Door actieve ervaringen, geleid door zijn gevoelige perioden en zijn absorberende geest, bouwt het kind aan zijn eigen constructie en zo ook aan die van de mensheid.

Het kind ontwikkelt zich door middel van de gevoelige perioden, en het werkt zodoende aan zijn ontwikkeling.

Gevoelige perioden zijn tijdperken in de ontwikkeling waarop een kind zeer gevoelig is om een bepaalde functie te ontwikkelen. Het kind herhaalt en oefent met grote intensiteit tot het zich die functie eigen heeft gemaakt. Gevoelige perioden treden slechts in een bepaalde periode van het leven op en ze zijn begrensd. Krijgt het kind niet de kans zijn gevoelige perioden te benutten, dan is frustratie het gevolg. Op een later tijdstip kan het de functie nog wel ontwikkelen maar niet meer via zijn absorberende geest en in het algemeen met veel meer moeite.

Er zijn verschillende gevoelige perioden, zoals die van orde, voor de ontwikkeling van de motoriek van hand en voet, voor de ontwikkeling van de zintuigen, voor het waarnemen van hele kleine dingen en die voor taal.

0.1.3 Consequenties van deze antropologische visie

De Peutertuin, als montessori-peutergroep, zal dus een omgeving moeten bieden waar de peuter zich op zijn eigen ontwikkelingsniveau, in veiligheid en in vrijheid op alle genoemde gebieden zich kan ontwikkelen.

Die omgeving moet goed ‘voorbereid’ zijn. Voor de ontwikkeling van het kind dient onder andere materiaal op alle gebieden aanwezig te zijn. Door zorg voor deze voorbereide omgeving is een belangrijke taak van de leidster. De leidster biedt in die omgeving het kind de mogelijkheid tot:

- individuele keuze (ingegeven door de gevoelige perioden);
- spontane activiteit;
- vrijheid van eigen tempo en
- herhaling van de handelingen

om het kind tot concentratie te laten komen. Door uit te gaan van zelfwerkzaamheid, geeft de leidster het kind gelegenheid om zelfstandig zijn werkjes te doen. Door de voldoening die dit werken hem geeft, komt het kind tot spontane gehoorzaamheid, tot socialisatie, zonder dat er gebruik gemaakt wordt van straffen en belonen. Dit vereist een zeer goed observatievermogen van de leidster en een grondige kennis van de ontwikkelingspsychologie en het montessori-materiaal, waar diverse aanbiedingen en lesjes bij horen.

“Help mij het zelf te doen” is dan ook in onze montessori-peutergroep het motto van de montessori-opvoeding.

Voor de sociale vorming is het een vereiste dat de groep heterogeen is opgebouwd, dus met peuters van 2 en 3 jaar.

Voor meer informatie verwijzen we naar de theoretische beschrijving van het onderwijs- en opvoedingsconcept ontwikkeld door Maria Montessori - zij heeft hier meerdere boeken en artikelen over geschreven. Deze theorie is door de Nederlandse Montessori Vereniging uitgewerkt in op de praktijk gerichte readers en boeken - ik noem in deze de "Handreiking Montessori-peutergroepen", "Door het kind naar een nieuwe wereld" en "Aan de basis van het leven". Deze publicaties zijn op de administratie aanwezig en zijn voor de leidsters en ouderhulpen beschikbaar. Ook de ouders kunnen op verzoek deze uitgaven van ons lenen.

1 UITGANGSPUNTEN VOOR SOCIALE VORMING BINNEN DE MONTESSORI-PEUTERGROEP

1.1 Inleiding

Als voorwaarde voor het ontstaan van samenhang tussen individuele kinderen noemt Maria Montessori onder meer groeps grootte en verschillende leeftijdsgroepen. Ook het belang van een goed voorbereide omgeving is groot. Dit aspect komt in een volgende paragraaf nadrukkelijk aan de orde.

1.2 Groeps grootte

Met betrekking tot groeps grootte valt het volgende op te merken.

De overheid gaat uit van maximaal 16 peuters per groep, gekoppeld aan het ambitieniveau waarop De Peupertuin wil functioneren, niveau 1 (spelen, ontmoeten, ontwikkelen, signaleren).

Het bestuur van de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen heeft ervoor gekozen om er naar te streven te werken met maximaal 15 peuters per groep.

Wanneer de aanmelding de 15 kinderen in de leeftijdsgroep van 2-4 jaar overschrijdt, wordt er een wachtlijst gevormd.

1.3 Een heterogene peutergroep

Heterogene leeftijdsgroepen bevorderen de sociale vorming. Het heeft een positieve invloed op de werkhouding en de groepsdynamiek. Sociale ontwikkeling dient, volgens het montessoriconcept voor onderwijs, opvoeding en ontwikkeling, hand-in-hand te gaan met de persoonlijke ontplooiing van het individuele kind.

In een groep met kinderen van verschillende leeftijden is het kind een tijdje 'jongste', 'middelste' en een tijdje 'oudste'. Het jonge kind kan door observeren leren van het oudere kind, de oudere kan het jonge kind helpen.

De Peupertuin hanteert dan ook heterogene groepen; er wordt gestreefd naar een evenredige verhouding van jongere, 'middelste' en oudere kinderen.

2 DE VOORBEREIDE OMGEVING - PERSOONLIJKE ONTPLOOIING EN DE ONTWIKKELING VAN SOCIALE COMPETENTIES

2.1 Inleiding

In De Peutertuin ontwikkelen kinderen zich in wisselwerking met hun omgeving. Ze absorberen alles wat in de omgeving aanwezig is, en ze reageren daarop. Er wordt veel aandacht besteed aan het voorbereiden van die omgeving. Essentieel is dat wordt voorzien in datgene waaraan de peuter behoefte heeft; de omgeving moet aansluiten bij de ontwikkelingsfase waarin het kind zich bevindt en moet aanzetten tot activiteit.

Op verschillende gebieden krijgt het kind de kans om geconcentreerd te zijn.

Jonge kinderen hebben grote behoefte aan beweging. Beweging ontwikkelt hun coördinatie en intelligentie. Zowel binnen als buiten het lokaal moeten de kinderen gelegenheid krijgen tot bewegen. Hiermee is bij de inrichting van de ruimte rekening gehouden.

In De Peutertuin heeft het kind de keuze tussen werken aan een eigen tafeltje, een groepstafel of op een kleedje op de grond.

Het is van groot belang dat de omgeving uitnodigt tot zelfstandigheid. De peuters leren zelf te doen wat ze zelf kunnen, zoals het aan- en uitdoen van jas en het ophangen daarvan aan de kapstok, het naar het toilet gaan, het opvegen van rommeltjes van de grond of van tafel en het verzorgen van een eigen plantje e.d.

De Peutertuin streeft er naar de kinderen zich verantwoordelijk te laten voelen voor hun omgeving. De peuter kan alles wat hij nodig heeft in principe zelf pakken en weer terugzetten. Aansluitend bij de gevoelige periode voor orde die in de peuterfase bij het kind optreedt, geeft de leidster alles in de voorbereide omgeving een vaste plaats. Alles in de omgeving is bovendien aangepast aan de grootte en de kracht van de peuter.

2.2 Zorg van de leidster

Onze peuterleidster streeft naar een uitnodigende, aantrekkelijke en overzichtelijke ruimte die is onderverdeeld in verschillende gemakkelijk toegankelijke zones met elk een eigen functie.

In ieder gebiedje staan lage ondiepe kastjes met zorgvuldig gekozen, aantrekkelijke werkjes die aansluiten bij de interesse en ontwikkelingsfase van de peuter, en die hen uitdagen om er mee aan het werk te gaan.

Er wordt gelegenheid geboden daar alleen of samen met anderen, heel actief of heel rustig, te werken.

Voor onze peuters zijn de oefeningen voor het dagelijks leven van het allergrootste belang en die nemen dus in onze voorbereide omgeving een belangrijke plaats in.

De werkjes kunnen makkelijk door een peuter naar een tafel of een kleedje gedragen worden, eventueel in een mandje of op een dienblaadje.

Al het materiaal is compleet en in goede conditie. Is dit niet zo, dan onderneemt de leidster actie om het een en ander weer in orde te maken.

Het moet voor de peuters duidelijk zijn wat waarvoor gebruikt kan worden en wat bij elkaar hoort. De leidster begeleidt het proces van door de peuter leren kennen van gebruikswijze, mede door middel van lesjes.

2.3 Een rustgevende omgeving

Een aangename rustige en esthetisch verzorgde omgeving zal het kind mede aanzetten tot geconcentreerd werken.

Er wordt aandacht besteed aan poëzie, en kunstwerken (of kopieën daarvan) vinden een plek in de ruimte. De leidster houdt in de gaten dat overdaad schaadt; enkele zorgvuldig gekozen, op peuter-ooghoogte gehangen ingelijste afbeeldingen zijn effectiever dan met kinderwerk volgehangen muren en lijnen door het lokaal.

2.4 De natuur

De natuur is in De Peutertuin vertegenwoordigd. Elk kind heeft een eigen plantje, dat door het kind zelf verzorgd wordt.

De buitenomgeving biedt veel mogelijkheden tot beweging en exploreren. Waar mogelijk wordt veel aandacht besteed aan op het speelplein voorkomende plantjes en diertjes.

2.5 Eisen aan de omgeving

Binnen de Nederlandse Montessorivereniging heeft een werkgroep een studie gemaakt naar de eisen die men zou kunnen stellen aan de leef- en werkruimte van de peuters.

De Peutertuin is ingericht volgens de ideeën die deze werkgroep heeft omschreven.

2.5.1 de binnenruimte

- lage kasten en lage planken, zodat de materialen grotendeels op ooghoogte van de peuter kunnen staan.
- verschillende gemakkelijk toegankelijke zones met elk een eigen functie, zoals een blokkenhoek, een huishoek, een stiltehoek/zithoekje, een keukentje, een kapstokhoek.
- tafels en stoelen op maat.
- lage wandversiering.
- lage ramen met uitzicht naar buiten.
- kleedjes om op de grond te werken, en derhalve ook open ruimte om op een kleedje te kunnen werken.
- strepen op de vloer; in De Peutertuin zijn deze te vinden in de gymruimte;
- spiegel;
- wandborden om te schilderen/tekenen/krijten.

Een montessori-peuterruimte voor werken, spelen en leren dient een zekere garantie te geven voor rust. De Peutertuin heeft ervoor gekozen geen fietsjes, stepjes of glijbanen toe te laten in het lokaal. Dit geeft de peuter ook meer veiligheid.

2.5.2 de buitenruimte

Locatie Centrum van De Peutertuin maakt gebruik van een buitenspeelplein, behorend bij het gebouw van Montessorischool De Wegwijzer. Dit plein is aangepast aan de eisen die de Wet Kinderopvang stelt aan pleinen die door kinderen van peuterspeelzalen gebruikt worden. Er is derhalve een af te sluiten hek, en er zijn speelmaterialen die geschikt zijn voor de leeftijdsgroep.

Het plein bij locatie Centrum is ingericht als 'groene' speeltuin: veel struiken, bomen en weinig tegels. Kinderen kunnen hier, soms met en soms zonder buitenspeelgoed, naar hartenlust vermaken met spelen, ontdekken en ontmoeten.

De peuters zijn altijd in gezelschap van de leidster(s) en van een hulpleidster of stagiaire; deze volwassene houdt toezicht, maar begeleidt het kind waar nodig en wanneer gevraagd, ook bij het spel.

3 HET MATERIAAL IN DE VOORBEREIDE OMGEVING

3.1 Inleiding

Montessori-peutergroep De Peutertuin zal herkenbaar zijn aan de aanwezigheid van montessori-ontwikkelingsmateriaal.

Doel van dit materiaal is het kind te helpen bij zijn ontwikkeling door hem een omgeving te bieden, die de zelfwerkzaamheid bevordert, zodat het kind via eigen activiteit tot ontplooiing van zijn persoonlijkheid kan komen.

Het materiaal, ook het niet-montessorimateriaal, dat in De Peutertuin aanwezig is, maakt deel uit van de voorbereide omgeving, en is bedoeld om het kind te helpen bij de ontdekking van zijn de eigen mogelijkheden en bij de aanpassing aan de omgeving.

Een belangrijk uitgangspunt van Montessori hierbij is dat alle functies geoefend moeten (kunnen) worden, geestelijke en lichamelijke tezamen, omdat de mens in zijn totaliteit functioneert.

3.2 Eisen die aan het materiaal te stellen zijn

Het materiaal in De Peutertuin moet degelijk, verzorgd en compleet zijn.

Het montessori-materiaal is materiaal dat vooral gericht is op het ontwikkelen van de zintuigen, en voldoet aan de eisen die door de Association Montessori Internationale (AMI) aan het materiaal gesteld zijn.

Nadat de leidster van een bepaald materiaal de “gebruiksaanwijzing” heeft gegeven, komt het kind door zelfstandig experimenteren en werken tot het inzicht, wat het doel is van het betreffende materiaal.

Het kind komt bovendien door onderscheiden, vergelijken en combineren tot scherper waarnemen; het leert verschillen en overeenkomsten opmerken en kan hierdoor zijn indrukken ordenen en begrippen vormen, waardoor het denken wordt ontwikkeld.

3.3 Sociaal ‘materiaal’ - bevorderen van de ontwikkeling van sociale competenties

Maria Montessori stelde dat persoonlijke ontplooiing niet los kan worden gezien van het werken aan je sociale competenties. Dat betekent dat er ook in een montessori-peutergroep veel aandacht zal zijn voor sociale vaardigheden. Want: voor goede omgang met elkaar, voor goede sociale omgang moet een kind vaardigheden kennen en kunnen.

Alleen in een sociale omgeving, in een sociaal veilige omgeving, kun je spreken van een zo optimaal mogelijke persoonlijke (individuele) ontplooiing.

De leidsters besteden veel aandacht aan het creëren van die veilige omgeving. Door middel van spel, dat ook tussen kinderen onderling gestimuleerd wordt, worden sociale situaties gecreëerd. In die situaties worden sociale vaardigheden geoefend. Ook met de hele groep kinderen vinden sociale vaardigheidsoefeningen plaats. Daarin krijgt elk kind de kans om te groeien in sociale competentie.

Voor het creëren van sociaal-rijke situaties maken we op beide locaties van Montessori-peutergroep De Peutertuin gebruik van de methode Peuterplein.

Bij de sociale activiteiten, of bij spelsituaties die sociale vaardigheden oefenen, wordt ook veel nadruk gelegd op de opvoeding in de normen en waarden die in onze samenleving leven. De leidster vertelt hier over, maar heeft in deze ook een duidelijke voorbeeldfunctie.

4 OBSERVATIE EN REGISTRATIE VAN DE ONTWIKKELING VAN DE PEUTER IN DE PEUTERTUIN

4.1 Inleiding

In De Peutertuin hechten we er veel belang aan dat de leidster de juiste hulp kan geven aan een kind. Wil de leidster daartoe in staat zijn, dan is goed (kunnen) observeren een noodzakelijke voorwaarde. Om een spontane ontwikkeling te kunnen observeren moet een peuter een aantal vrijheden hebben, waaronder de vrijheid van beweging en van (werk)keuze.

Montessori vindt het belangrijk dat de observatie gericht wordt op de gewone, veel voorkomende handelingen. Door uitsluitend opvallend of uitzonderlijk gedrag te observeren, ziet men nooit het gewone ontwikkelingsverloop. Het zich eenzijdig richten op het afwijkende vormt volgens Montessori zelfs een belemmering voor het zien van het normale. In de tweede plaats vindt Montessori dat de leidster vooral moet letten op de wijze waarop het kind zich aanpast aan de omgeving. Bij het observeren van het gedrag moet de leidster vooral op de bewegingen van de kinderen letten; kinderen die nog niet tot zelfdiscipline zijn gekomen worden in hun gedrag gekenmerkt door ongeordende bewegingen, neiging tot nadoen en het niet kunnen richten van de aandacht op werkelijk aanwezige dingen. Concentratie momenten bij kinderen zijn volgens Montessori goede momenten om te observeren. Vooral omdat de leidster ze moet herkennen, omdat de kinderen die geconcentreerd werken/zijn zo min mogelijk gestoord moeten worden.

4.2 Observatie-aspecten

De leidster observeert de volgende aspecten:

- werkhouding van het kind - hierbij zijn begrippen belangrijk als interesse, gevoelige perioden, richten van de activiteit, mate van concentratie, zelfwerkzaamheid en creativiteit.
- gedrag van het kind - hierbij zijn begrippen belangrijk als normalisatie, gehoorzaamheid, samenwerking, houding ten opzichte van andere peuters, houding ten opzichte van volwassenen en houding ten opzichte van de omgeving.
- ontwikkeling van de motoriek - hierbij zijn begrippen belangrijk als grove motoriek, fijne motoriek en oog-hand-coördinatie.
- taalontwikkeling - hierbij speelt vooral het volgende aspect een rol: de ontwikkeling van luister- en spreekvaardigheid van het kind, waarbij begrippen als begripsvorming, passieve en actieve woordenschat, uitspraak en zinsbouw aan de orde komen.

4.3 Doel van het observeren

Het doel van het observeren is tweeledig; het observeren biedt niet alleen een beter inzicht in de ontwikkelingsfase van het kind, maar geeft de leidster bovendien inzicht in haar eigen

handelen. Dit inzicht wordt alleen bereikt als er systematisch wordt geobserveerd, dat wil zeggen:

- dagelijks;
- op vaste momenten;
- (tijdelijk) herhaaldelijk op dezelfde observatiepunten;
- zowel het individuele kind -
- - als de hele groep

4.4 Voorwaarden voor een goede observatie

Belangrijk is dat de leidster observeert met:

- geduld
- interesse
- respect
- precisie
- een streven naar wetenschappelijkheid
- plezier
- verwondering over hetgeen waargenomen wordt
- bescheidenheid

4.5 Kindvolgsysteem Peuterplein

Onze peutergroepen hebben enkele jaren gewerkt met het Montessori-Kind-Volg-Systeem (MKVS). Het MKVS is ontwikkeld door Els Westra, en digitaal (“web-based”) bruikbaar gemaakt door Unilogic.

Helaas is Unilogic gestopt met het updaten en leveren van het systeem. Dit noopte ons om over te stappen op een andere observatie- en signaleringsinstrument. Omdat onze peutergroepen werken met de methode Peuterplein is ervoor gekozen om het kindvolgsysteem van Peuterplein te gaan gebruiken. Dit gebeurt nu sinds begin 2020. Het systeem volgt de ontwikkelingsstappen op verschillende aspecten, van motoriek tot sociale vorming, daarbij ondersteund door de methodiek van Peuterplein. Het vraagt van de leidsters een nauwkeurig observatievermogen, maar ook een hoge mate van discipline.

De komende maanden zullen er scholingsmomenten worden georganiseerd met betrekking tot het (optimaliseren van het) gebruik van het volgsysteem van Peuterplein. Deze scholing zal worden verzorgd door de coach - eventueel zullen andere deskundigen worden ingeschakeld.

5 DE MONTESSORI-PEUTERLEIDSTER

5.1 Inleiding

De houding van onze leidster is bepalend voor de montessoriaanse sfeer in de groep. Deze houding kenmerkt zich door een respect- en liefdevolle benadering. In plaats van de leidster en het “programma” staat in De Peutertuin het zich ontwikkelende kind centraal. De leidster volgt dit ontwikkelingsproces door systematische observatie.

In onderstaande deelparagrafen volgt een opsomming van montessori-specifieke eisen op het gebied van het beroepsprofiel; deze opsomming moet gezien worden als een aanvulling en verdere uitwerking op de functiebeschrijving montessori-peuterleidster, zoals deze bij de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen wordt gehanteerd, en welke als bijlage bij dit pedagogisch beleidsplan te vinden is.

5.2 Beeld waaraan de leidster beantwoorden moet

5.2.1 Algemeen

- De werkwijze van de leidsters is gebaseerd op de ideeën van Maria Montessori en haar visie op (de ontwikkeling van) het jonge kind.
- Het gestelde onder het vorige punt wordt onderschreven door het bestuur van De Peutertuin.
- Het gestelde onder het eerste punt wordt gerespecteerd door de ouders van de kinderen die De Peutertuin bezoeken.

5.2.2 Voorwaarden

- Minimaal twee leidsters op een groep van maximaal 16 kinderen, waarvan in elk geval één leidster de volgende opleiding(en) gevolgd heeft:
  - een opleiding waaraan een wettelijke bevoegdheid kan worden ontleend;
  - een opleiding Vroeg- en Voorschoolse Educatie - in ons geval gebaseerd op het werken met de methode Peuterplein;
  - de opleiding/cursus tot montessori-peuterleidster.
- de Cao-welzijn is op alle leidsters van toepassing. Er is een nascholingsplan, waarin staat welke nascholing voor de leidster(s) in aanmerking komt en waarin staat welke nascholing door de leidster(s) gevolgd dient te worden.

5.2.3 met betrekking tot het materiaal

De leidster:

- zorgt ervoor dat de omgeving er aantrekkelijk en uitnodigend uitziet, zowel in het lokaal als buiten het lokaal;

- zorgt ervoor dat alle middelen compleet en heel zijn;
- zorgt ervoor dat er voor het kind afwisseling van materialen en activiteiten is;
- zorgt ervoor dat de omgeving schoon is;
- zorgt ervoor dat de activiteiten van het kind aansluiten bij het ontwikkelingsniveau van het kind;
- zorgt ervoor dat de omgeving en de werkwijzen aansluiten bij de behoeftes van de kinderen;
- zorgt ervoor dat het materiaal beperkt in het lokaal aanwezig is; de kinderen kunnen kiezen uit een overzichtelijk geheel.

5.2.4 met betrekking tot de materiaallesjes

met betrekking tot de sfeer:

- er is gezorgd voor een goede (warme) sfeer in de groep;
- er is gezorgd voor een vertrouwelijke sfeer met het kind;
- er is gezorgd voor rust in de onmiddellijke nabijheid van het kind.

met betrekking tot de organisatie

- er wordt gezorgd voor een leeg tafeltje of kleedje;
- het lesje wordt gegeven op de voor dit materiaal meest geëigende plaats;
- alle, voor dit lesje benodigde materialen worden door het kind zelf (op aanwijzingen) naar het tafeltje of kleedje gebracht;
- het kind krijgt vooraf de vrijheid om het materiaal te leren kennen.

De leidster biedt de materiaallesjes aan, waarbij zij:

- zo weinig mogelijk woorden gebruikt;
- het gebruik demonstreert;
- het kind de handeling zo snel mogelijk laat overnemen;
- nog enige tijd op afstand het juiste gebruik observeert alvorens het kind zelfstandig verder te laten werken.

5.2.5 met betrekking tot het contact met de ouders

De leidster houdt de ouders regelmatig op de hoogte van:

- de pedagogische uitgangspunten en werkwijzen van de groep door het organiseren van inloopmomenten en/of ouderavonden;
- de individuele ontwikkeling van het kind binnen de groep door het houden van oudergesprekken;

De leidster betreft de ouders bij het organiseren van activiteiten binnen de groep, zoals Sinterklaasfeest, Kerstfeest, Paasfeest en excursies.

Oudercontact, over het kind en (vooral) over de ontwikkeling van het kind, vindt plaats middels het 'mentorschap' van leidsters. Verderop in dit beleidsplan meer over dit 'mentorschap'.

5.2.6 met betrekking tot het contact met eventuele stagiaires

De leidster zorgt ervoor dat de stagiaires werken binnen de uitgangspunten van De Peutertuin.

5.2.7 met betrekking tot de begeleiding en het samenwerken met vrijwilligers

De leidster draagt er zorg voor dat vrijwilligers zich actief betrokken voelen bij de groep.

5.2.8 met betrekking tot de administratie

De leidster heeft de volgende gegevens van de peuters beschikbaar:

- voor- en achternaam;
- adres(sen);
- telefoonnummer(s);

- eventuele allergieën en/of andere gezondheidsaspecten;
- absentie-overzicht;
- huiselijke omstandigheden;
- eventuele neerslagen van observaties.

5.2.9 met betrekking tot het contact met de basisscholen

De leidster onderhoudt regelmatig contact met de (montessori-)basisscholen waar de kinderen naar toe gaan als zij de leeftijd van vier jaar hebben bereikt; daarbij wordt relevante informatie met de ontvangende school besproken, overigens altijd met medeweten van de ouders.

5.2.10 met betrekking tot het contact met consultatiebureaus e.d.

De leidster onderhoudt zo nodig contact met consultatiebureaus, kinderartsen, GGD, bureau Jeugdzorg, logopedisten e.d.

5.2.11 met betrekking tot het contact met buurthuizen e.d.

De leidster onderhoudt contacten met instanties als buurthuizen, speeltuinwerk, speel-o-theken en bibliotheken.

5.2.12 met betrekking tot het contact met andere centra voor kinderopvang

De leidster onderhoudt zo nodig contacten met instanties voor na- en voorschoolse opvang.

5.3 Eisen ten aanzien van de opleiding tot montessoripeuterleidster

Het bestuur van de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen vindt het belangrijk dat de leidster geschoold is op het gebied van de montessorivisie op opvoeding en onderwijs aan het jonge kind.

Het bestuur eist van haar leidster een opleiding op minimaal MBO-niveau.

In de scholing tot montessoripeuterleidster komen de volgende gebieden aan de orde:

- de antropologie en de pedagogische visie van Maria Montessori;
- de voorbereide omgeving;
- de houding van de leidster;
- het observeren en registreren;
- de oefeningen van het dagelijkse leven (motorische ontwikkeling);
- de materialen voor de zintuiglijke ontwikkeling;
- de materialen voor de ontwikkeling van het tellen;
- de materialen en oefeningen voor de ontwikkeling van de (Nederlandse) taal;
- de oefeningen die voorbereiden op kosmische opvoeding en onderwijs;
- de oefeningen op kunstzinnig gebied.

5.4 Eisen ten aanzien van de opleiding tot VVE-leidster

De Peutertuin verzorgt VVE. Daartoe zijn alle leidsters in 2017-2018 opgeleid tot VVE-leidster. In een scholingstraject, verzorgd door de Onderwijsbegeleidingsdienst Noordwest is elke leidster getraind en geschoold in de VVE-methode Peuterplein.

Daarnaast heeft elke leidster de 'taaltoets' met succes afgelegd - zij voldoen aan de 3F-taaleis.

De leidsters voldoen daarmee aan de eisen voor het verzorgen van VVE op onze locaties.

5.5 Personeelsbezetting op de peutergroep

Op de groep worden te allen tijde minstens twee leidsters ingezet, waaronder in elk geval een beroepskracht. Zij wordt geassisteerd door een vrijwillige hulp, en meestal ook nog door een stagiaire van de SPW-opleiding van één der ROC's in de regio.

Hiermee wordt het vier-ogen-principe gewaarborgd.

Dit betekent dat er altijd wordt zorggedragen dat een groep kinderen door twee volwassenen wordt begeleid; bij het naar buiten gaan, bij het verlaten van de stamgroep en bij het splitsen van de groep in het kader van verschillende activiteiten zal een groep(je) door twee volwassenen worden begeleid of zal er door twee volwassenen zicht worden gehouden op een groepje. Zijn er niet voldoende volwassenen aanwezig, dan wordt het dagritme daarop aangepast.

Alle volwassenen zijn in het bezit van een VOG.
Regelmatig worden beroepskrachten en vrijwilligers geschoold in aspecten van het montessori-onderwijs, maar ook in andere zaken.

5.6 Stagiaires

De Peutertuin staat open voor het plaatsen van stagiaires. Dit zijn veelal praktijkstudenten van het MBO, in ons geval van het Horizon College in de regio. Stagiaires volgen zoveel mogelijk hun opdrachten, die zij vanuit hun opleidingsinstituut meekrijgen. De Peutertuin biedt stagiaires zoveel mogelijk de gelegenheid om deze opdrachten met succes te kunnen uitvoeren. Daarbij blijven de principes van ons montessori-concept overeind staan. Als stagiaires het lastig vinden om dit concept te verenigen met hun eigenlijke opdracht, dan treedt de leidster in overleg met hen om de opdracht zinvol aan te passen.

Uiteraard verwachten wij van stagiaires dat zij een goede beroepshouding tonen en uitdragen. We begrijpen dat dit voor de student op zichzelf al een leerproces kan zijn, en we bieden hen de mogelijkheid dit proces te volgen en als zodanig een beroepshouding te ontwikkelen. Daarbij hoort ook dat de student, naast het uitvoeren van de vaste opdrachten die behoren bij de opleiding, ook 'meedraait' in de reguliere dagactiviteiten.

Aan het eind van de dag bespreekt de leidster - elke stagiaire heeft een vaste contactleidster, één van de leidsters die op de groep aanwezig is op de dag dat de stagiaire komt, en deze voert de gesprekken en beoordeelt de opdrachten en geeft ook uiteindelijk een eindoordeel over het verloop van de stageperiode. Deze contactleidster overlegt ook met regelmaat met de vertegenwoordiger van het opleidingsinstituut.

5.7 Scholingsplan

Elk jaar wordt door het bestuur en de hoofdleidster, uiteraard in overleg met de leidsters, een scholingsplan opgesteld. Daarin zijn in elk geval opgenomen een herhalingscursus Kinder-EHBO en aanvullende scholing i.v.m. de kwalificatie VVE van Peuterplein. Ook kan er behoefte zijn aan scholing in het kader van de zorgverbreding voor onze peuters.

Het scholingsplan wordt vastgesteld door het bestuur en bestrijkt een periode van 1 september t/m 31 augustus.

6 DE ROL VAN DE OUDERS IN DE PEUTERTUIN

De Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen gaat er uiteraard vanuit dat de ouders de belangrijkste opvoeders zijn; hun invloed op het kind zal altijd het grootst zijn.

Willen we opvoeden vanuit een montessorivisie, dan zullen allereerst de ouders inzicht moeten hebben in de montessoripedagogiek. Zowel thuis als in de groep zal de veilige, liefdevolle en pedagogische sfeer moeten heersen waarin het jonge kind (geleid door zijn gevoelige perioden) tot optimale ontplooiing en zelfwerkzaamheid kan komen.

Voor het kind is het heel belangrijk dat er één lijn wordt gevolgd door de volwassenen. Hierin kan de peuterleidster (in samenwerking met het bestuur van de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen) een belangrijke rol spelen door middel van bijvoorbeeld het organiseren van ouderavonden, het voeren van oudergesprekken en het aanbieden van schriftelijke informatie.

In De Peutertuin worden ouders betrokken bij allerlei hand- en spandiensten. Dit varieert van het meehelpen versieren van de ruimte bij feesten tot het helpen bij knutselactiviteiten en excursies.

De Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen heeft zich voorgenomen om binnen afzienbare tijd een oudercommissie in te stellen. Deze oudercommissie zal bestaan uit een vertegenwoordiging van ouders van peuters die haar peutergroep bezoeken, en zal belast worden met het mee te helpen organiseren van activiteiten en het dienen als klankbordgroep voor het de dagelijkse gang van zaken in de peutergroep.

De ouders worden door middel van een maandelijkse nieuwsbrief op de hoogte gehouden van gebeurtenissen in De Peutertuin alsmede organisatorische wetenswaardigheden en zaken die binnen het bestuur besproken worden en welke de ouders moeten weten.

Bovenal stelt de Stichting Montessori-peutergroep zich op het standpunt dat ouders de primaire verantwoordelijke personen zijn voor hun kind.

6.1 VVE: een commitment met de ouders

Montessori-peutergroep De Peutertuin verzorgt op haar locatie (ook) VVE. Wanneer een kind een indicatie heeft gekregen voor het (mogen en kunnen) volgen van VVE op één van de locaties volgen we het beleid van de gemeente Enkhuizen wat betreft de voorwaarden die zij aan ouders stelt om een VVE-plek (gedeeltelijk) te bekostigen, in het belang van de ontwikkeling van het kind.

Concreet betekent dit dat De Peutertuin met de ouders van een VVE-kind een commitment aangaat. In deze wederzijdse afspraak vatten we samen dat de VVE-voorziening van de ouders verwacht dat zij deelnemen aan een aantal op de ontwikkeling van het kind gerichte activiteiten, die De Peutertuin vervolgens aanbiedt.

6.2 Oudercontacten middels het mentorschap

Per 1 januari 2018 krijgt ieder kind op De Peutertuin een mentor toegewezen. Over het algemeen is dit de leidster die het kind het meest ziet op de opvangdagen. De mentor houdt de ontwikkeling en het welbevinden van het mentorkind bij en zal ook het jaarlijkse oudergesprek voeren. Als er bijzonderheden zijn rond de ontwikkeling van een kind dan bespreekt de mentor dit met de ouders.

De mentor zorgt er voor dat de gegevens adequaat worden bijgehouden, zoals contactgegevens en de kindmap. De mentor is ook het eerste aanspreekpunt voor ouders. Wie de mentor is, wordt aan de ouders tijdens het intake gesprek (dat een aantal weken na de start op De Peutertuin met ouders wordt gehouden) meegedeeld. De Peutertuin kan op deze manier ieder kind goed volgen in de ontwikkeling en voor u, als ouders is het duidelijk bij wie zij als eersten terecht kunnen met hun vragen.

Overigens is het zo dat ieder kind van de groep door alle leidsters op eenzelfde manier wordt begeleid. Tijdens de haal- en brengmomenten wordt de benodigde informatie door de dan aanwezige leidsters uitgewisseld.

6.3 Wenbeleid

Natuurlijk moeten kinderen wennen aan De Peutertuin. Voor het eerst naar de peutergroep is voor veel kinderen een groot avontuur, maar voor een deel is het ineens bezoeken van de groep ook wel 'best een beetje eng'. Dat is heel normaal. De ouder/verzorger kan het best inschatten hoe zijn/haar kind aankijkt tegen een dergelijke nieuwe situatie.

Sommige kinderen hebben echt een wenperiode nodig, omdat het voor hen 'voor het eerst is', dat ze het veilige beschermde wereldje van thuis gaan verlaten.

De leidsters vragen de ouders/verzorgers om hier alert op te zijn; meegaan met de peuter in het proces van vertrouwen krijgen in de ander en het loslaten van de ouder/verzorger.

Omdat het (ook voor de ouder (!)) best spannend is om de stap naar de peutergroep te maken, volgen hier enkele tips om het gemakkelijker te maken:

- licht uw peuter van te voren goed in over wat er gaat gebeuren en vertel er ook bij dat u hem/haar weer komt ophalen;
- geef uw kind een knuffel of ander vertrouwd voorwerp mee als het daarmee getroost kan worden;
- zorg dat u bereikbaar bent zodat de leidsters u kunnen bellen als het verdriet te groot is;
- zeg altijd tegen uw kind dat u weg gaat - ga nooit 'stilletjes' (stiekem) weg;
- maak het afscheid zo kort mogelijk.

Op het dagdeel dat uw peuter daadwerkelijk start, blijft de ouder/verzorger indien gewenst iets langer op de groep aanwezig, afhankelijk van hoe het gaat. De eerste dagdelen wordt de ouders aangeraden om het kind niet meteen de 'volle' tijd aanwezig te laten zijn - soms beginnen we met een uurtje, soms met twee uur. Er wordt hier altijd overleg over gevoerd met de ouders.

6.4 Oudercommissie

De wet schrijft voor dat organisaties voor kinderopvang - en daar vallen sinds de Harmonisatiewet ook peutergroepen onder - per 1-1-2017 een oudercommissie hebben. Ouders krijgen adviesrecht op de pedagogisch kwaliteit, maar hebben ook inspraak op het voedingsbeleid, beleid rondom opvoeding, veiligheid en gezondheid, de openingstijden, het beleid van voor- en vroegschoolse educatie, klachtenbeleid en de prijs. Als een peuterspeelzaalhouder iets wil besluiten of wijzigen op één van deze terreinen, zal altijd tijdig advies gevraagd moeten worden aan de oudercommissie.

Het doel van een oudercommissie is om in samenwerking met de organisatie de kwaliteit van de opvang te behouden en verbeteren.

Tevens kan de oudercommissie een rol spelen in de communicatie met ouders. Dankzij het medezeggenschaprecht (adviesrecht) van de oudercommissie dat is vastgelegd in de Wet kinderopvang, heeft de oudercommissie inspraak en dus invloed op diverse aspecten van de opvang.

Elke ouder die een kind heeft op één van de locaties van De Peutertuin kan in de oudercommissie van de Stichting Montessori-peutergroep plaats nemen. Bij de samenstelling van de oudercommissie wordt gestreefd naar een zo evenredig mogelijke vertegenwoordiging van de verschillende locaties.

In de oudercommissie zitten vanwege de onafhankelijkheid alleen ouders, geen (pedagogisch) medewerkers of houders. Medewerkers die een kind hebben dat op dezelfde locatie wordt opgevangen, mogen niet plaatsnemen in de oudercommissie. Mocht de partner van een medewerker of een medewerker van een andere opvang lid willen worden, dan is het aan de oudercommissie, in samenspraak met het bestuur, om af te wegen of er in dat geval belangenverstremming zal optreden.

Als er onverhoopt geen oudercommissie zijn, dan zal via brieven en vragenlijsten bij ouders gepolst worden wat hun visie is bij kwesties die normaal gesproken aan de oudercommissie ter advies worden voorgelegd; de hoofdleidster draagt hier, in overleg met het bestuur, zorg voor. Dit gaat momenteel door middel van ouderbrieven. Daarin worden actuele veranderingen en/of aanpassingen gezet en wordt ouders gevraagd hierover hun mening te uiten aan de hand van een reactie via de mail.

7 PEUTERS: KINDEREN VAN 2 - 4 JAAR EN HUN ONTWIKKELING

7.1 Het jonge kind

Het kind komt ter wereld met gaven en een grote bereidheid en drang om zich te ontwikkelen. Het is geen leeg vat, dat alleen gevuld moet worden met informatie en indrukken, noch is een kind een optelsom van zintuigen. Als mens is hij onmetelijk en niet exact te beschrijven. Het leren van kinderen is een energiek gebeuren, waarbij de gezindheid ten opzichte van kinderen een grote rol speelt. Een innerlijke kracht zet jonge kinderen aan tot leren. Die kracht is sterker naarmate kinderen zich aanvaard en gerespecteerd voelen. Het leren is bijzonder emotioneel geladen en eigenlijk een gevoelsproces. Het kind functioneert als een eenheid van subjectief beleven en ervaren. Dit vroege leren ligt verborgen in de omgang met zijn medemensen. Liefde en verbondenheid met de opvoeders zet de innerlijke krachten van het kind in beweging. Dit stimuleert het kind tot imitatie, maar vooral tot individuele ontdekking van de wereld om hem heen.

7.2 Algemene gebieden van ontwikkeling

7.2.1 Het lichaam

Het lichaam van een kind heeft extra zorg nodig om zich goed te kunnen ontwikkelen. Hierbij zijn juiste voeding, geschikte kleding, liefdevolle verzorging, hygiëne en regelmaat van belang.

Het lichaam is het fysieke voertuig waarmee het kind zijn gaven en vermogens tot ontplooiing kan brengen. Een peuter is bezig zijn lichaam te ontdekken en zich eigen te maken. Al heel snel leert hij de mogelijkheden en beperkingen van zijn lichaam kennen. Deze ontdekkingsreis gaat gepaard met lust- en onlustgevoelens. Wil hij klimmen en het lukt hem om boven op een klimrek te komen, dan ervaart de peuter vreugde en zelfvertrouwen, maar valt hij, of lukt het hem niet om iets open te krijgen dan ervaart hij pijn.

Via zijn lichaam leert de peuter de wereld kennen en het als pijnlijk of plezierig ervaren. Het is belangrijk als peuters hun lichaam als behaaglijk kunnen ervaren, als een plaats waar het zich genietend thuis kan voelen. Ervaart het zijn lichaam als belastend dan zal het kind gaandeweg een afkeer krijgen voor zichzelf en zijn omgeving. Dit soort onlustgevoelens zal zich ook uiten in opvallend gedrag en verzwakt het leerproces en een positieve interactie met zijn omgeving.

7.2.1.1 Grote en fijne motoriek

In De Peutertuin worden allerlei activiteiten aangeboden om de grove en fijne motoriek te ontwikkelen. Deze activiteiten lopen uiteen van klap-stap-liedjes voor evenwicht en balans, liedjes met gebaar en beweging, dansen, gymmen tot eenvoudige kinderyoga.

Voor de fijne motoriek is er naast de montessorimaterialen die specifiek tot doel hebben de fijne motoriek te bevorderen ook ruimte voor activiteiten als tekenen, kleuren, prikken, knippen, scheuren, plakken en kleien.

Verder krijgen de peuters de gelegenheid om te springen, te klimmen en te schommelen in de gymzaal. Het gebruik van fietsjes, stepjes en glijbanen is in de werkruimte niet toegestaan, om de werkrust in De Peutertuin te garanderen; deze activiteiten zijn gereserveerd voor de buitenruimte.

In De Peutertuin zijn daarnaast huishoudelijke activiteiten van groot belang. Zelf de vloer vegen, ramen zemen, plantje water geven, het zijn activiteiten die de motoriek bevorderen, en daarnaast kinderen leren verantwoordelijkheid te dragen, en in sommige gevallen samen te werken. Als zodanig behoren deze werkjes ook tot de sociale ontwikkelingswerkjes.

Ten behoeve van dergelijke huishoud-taakjes is materiaal aanwezig op peuterformaat.

7.2.1.2 De zintuigen

De zintuigen zijn onze poorten naar de buitenwereld. Met onze vijf zintuigen treden wij in contact met deze wereld en nemen wij datgene wat buiten ons leeft waar. We vangen indrukken op die onze verlangens prikkelen en stimuleren en het denken in beweging zet. De zintuigen behoren tot het wakkere gedeelte van ons dagbewustzijn en zijn voortdurend op zoek naar prikkels en bevrediging.

Voor peuters is de wereld nog heel erg nieuw; er valt nog ontzettend veel te ontdekken. Omdat het denkvermogen bij hun nog in een vroeg stadium van ontwikkelen verkeert, ontbreekt bij hen een filtersysteem waarbij de indrukken geselecteerd kunnen worden. Terwijl wij als volwassenen met ons verstand, de zintuiglijke indrukken kunnen selecteren en 'be-grijpen', zijn peuters met hun hele wezen onmiddellijk aan die indrukken overgeleverd. Deze grijpen diep op hen in en laten hun sporen achter. Het is de taak van de volwassenen, in De Peutertuin derhalve de leidster en de hulpleidster(s), om te zorgen dat deze indrukken zo positief mogelijk zijn en niet te overweldigend. Alles bij een peuter maakt veel indruk, speciaal de indrukken die via het gehoor of de zicht binnen komen.

Voor een optimale ontwikkeling van de zintuigen is het bij een gezond kind van groot belang dat het in contact kan komen met veel materialen en situaties, bij voorkeur in de natuur. Het geluid van een vogel, de kleur van een bloem, de geur van gras kunnen de zintuigen op een aangename en uiterst zinvolle manier prikkelen. In de herfst is het zoeken naar kastanjes en blaadjes een uitgelezen activiteit om de zintuigen te prikkelen. Daarnaast is er materiaal in De Peutertuin aanwezig dat specifiek bedoeld is om zintuigen te ontwikkelen. Zo is er materiaal voor de tastzin, het gehoor, de barische zin en het gezichtsvermogen. Bij deze materialen is sprake van wat Montessori noemt de isolatie van de eigenschap: slechts in één eigenschap verschilt een materiaalonderdeel van een ander. Die eigenschap is hierbij juist het kenmerk dat een beroep doet op het gebruik van het betreffende zintuig.

In De Peutertuin geven wij de voorkeur aan een gevarieerd aanbod van natuurlijke materialen dat van elkaar verschilt - hout, wol en katoen. Het natuurlijk materiaal voelt allemaal anders aan, en heeft ook een bepaalde eigenheid en resonantie die goed is voor de tastbeleving.

De peuter ervaart ook op deze wijze dat de wereld vol differentiatie is. De geest gaat hierdoor meer genuanceerd denken.

Goede ontwikkeling van de zintuigen en de werkingsmogelijkheden daarvan zijn een belangrijke voorwaarde voor succesvol verder de wereld in trekken.

7.2.2 Het verstand

Het vroege leren dat we bij de peuters in De Peutertuin zien ligt verborgen in de plezierige omgang met elkaar, met het materiaal en met de volwassenen.

Het luisteren naar de ander, het individueel of met elkaar activiteiten ondernemen spelen daarbij een grote rol. Het peuterleven staat geheel in het teken van spelen, fantaseren en plezier beleven. Deze drie levensmotto's kunnen in alle activiteiten worden ingebed, of dit nu individuele lesjes met het montessorimateriaal betreffen of het zingen van liedjes. Door naar hartelust te spelen en te beleven komt het leren, komt de intelligentie tot bloei.

7.2.2.1 Spelen en leren: onlosmakelijk met elkaar verbonden

Spelen is impliciet leren, leren zonder dwang. Daarmee raken we in De Peutertuin aan een montessori-waarheid: leren onder dwang heeft generlei resultaat.

Spelen is "pleasure-learning" (plezier-gevend leren). De peuter is zich er niet van bewust dat hij terwijl hij speelt tegelijk heel veel leert. Hij speelt uit puur genot. Door middel van het spel ontstaat er een spontane relatie tussen de peuter en de wereld om hem heen. Deze verbondenheid is van groot belang. Hierdoor ontstaat er liefde voor en betrokkenheid met de wereld. Dit kosmisch gevoel vormt de basis voor het ontwikkelen van de intelligentie.

7.2.2.2 Concrete beleving

Peuters zijn nog heel erg bezig met het ordenen en verkennen van de wereld. De wereld, met haar grote verscheidenheid aan indrukken, moet nog gestructureerd worden in de nodige begrippen. Begrippen stellen ons in staat om de buitenwereld ons eigen te maken en de dingen te rangschikken, te onderscheiden en te synthetiseren.

Peuters leren de wereld pas begrijpen als ze de kans en de gelegenheid krijgen concrete ervaringen op te doen. Ze zijn nog niet in staat om abstracte informatie op te nemen. Het denken bij peuters is nog sterk lichaam-gebonden, zintuiglijk ingesteld. In De Peutertuin komt derhalve de aanwezigheid van zintuiglijk materiaal tegemoet aan dit niveau van denken. Daarnaast wordt het kind volop in de gelegenheid gesteld om de wereld om hem heen te beleven.

Een vis op een plaatje ziet er leuk uit, maar het begrip "vis" gaat pas echt iets voor het kind zeggen als er in een kom een echte vis zit. Al kijkend, voelend, proevend en tastend ervaart het kind dat dingen heel verschillend kunnen zijn of juist gelijk. Op deze manier vormt het kind zich mentale beelden van de werkelijkheid om zich heen.

Het intellect wordt geactiveerd door fysieke interactie met mensen, dieren, dingen, activiteiten en nieuwe situaties. In De Peutertuin wordt dit aspect goed in het oog gehouden. Spel en materialen zijn goede hulpmiddelen om ervaring op te doen en de ontwikkeling van het denken te stimuleren. Via het spel leert het kind allerlei begrippen kennen. Door vast te pakken, te bekijken en te manipuleren komt het steeds meer achter de aard der dingen: hoe ze werken, waarvoor ze dienen, waarin ze op elkaar lijken en van elkaar verschillen. Zo leert het kind begrippen als 'boven-onder' en 'veel-weinig' kennen. Ze ervaren dat ronde objecten kunnen rollen, en vierkante niet.

Herhaling van ervaringen is van belang zodat de peuter zijn handelingen kan perfectioneren. Het kind herhaalt overigens uit zichzelf. In een gevoelige periode herhaalt het kind een handeling net zo lang tot het de handeling voor zichzelf geperfectioneerd heeft. Naast herhaling van handelingen heeft het intellect tegelijkertijd prikkeling nodig van nieuwe uitdagingen. Het kind zoekt die uitdagingen zelf op. In De Peutertuin krijgt het kind de gelegenheid handelingen te herhalen, en wordt het kind ook geprikkeld tot het zetten van een volgende ontwikkelingsstap.

7.2.2.3 Leren: het ervaren van plezier en empathie

Kinderen, en in het bijzonder peuters, zijn gevoelswezentjes. Gevoelens en gedachten kunnen nog niet of moeilijk van elkaar gescheiden worden. Waar mogelijk proberen we activiteiten te combineren met veel plezier en gevoel. Plezier verhoogt het leervermogen en versterkt en ondersteunt het geheugen. Als volwassenen merken we hoe sterk een plezierige gebeurtenis in onze herinnering blijft leven.

Rond het derde jaar komen de ‘waarom’ vragen. Waarom regent het? Waar gaat de zon ’s nachts slapen? Zulke vragen zijn kenmerkend voor het verlangen van het kind om de wereld te ordenen en te rangschikken. Het kind is tevreden met een eenvoudig antwoord als “de zon gaat slapen achter de wolken” of “het regent zodat de plantjes kunnen groeien”. Het heeft nog geen behoefte aan logische of abstracte uitleg, maar wel aan een uitleg waar gevoel of fantasie aan verbonden zijn. Voor een kind is de wereld magisch en is alles bezielt. Hij ervaart de wereld zoals volkeren die dicht bij de natuur staan.

7.2.3 Creatieve ontwikkeling

Creativiteit is het vermogen tot scheppen. Het is een uiting van onze fantasie en verbeeldingskracht. Elk kind is in bezit van dit vermogen. Dit uit zich in de vorm van iets te willen maken, bouwen, knutselen, fantasiespel, dansen, rijmpjes/liedjes verzinnen. Bij jonge peuters is het doen belangrijker dan het resultaat. Een toren van blokken hoeft niet te blijven staan. Het is juist leuk om hem om te gooien en weer opnieuw op te bouwen. Een peuter kan ook eindeloos spelen met vormeloos materiaal zoals zand en water, of speelgoed dat niet af is, juist omdat het hem de ruimte geeft om er een dimensie aan toe te voegen. Onze creativiteit is een subtiel vermogen dat ons in staat stelt om boven de harde werkelijkheid uit te stijgen en ons in contact te brengen met menselijke warmte en gevoel. In De Peupertuin proberen we het kind de gelegenheid en de mogelijkheden te geven om de creatieve ontwikkeling zo optimaal mogelijk te ontwikkelen. Bovenstaande uitingsvormen van creatieve vorming komen aan bod, zeker wanneer het kind daar gevoelig voor is.

7.2.3.1 Kunstzinnige expressie

Kunst hoort bij de culturele uitdrukking van de mensheid. Hierdoor geven wij vorm aan beelden, klanken, gevoelens, ideeën die uit hun hart komen. Het geeft glans en kleur aan het dagelijks bestaan, en brengt ons dicht bij de essentie van wie we zijn.

In De Peupertuin vinden we het belangrijk dat het kunstzinnige in kinderen wordt geprikkeld. Het voedt en verrijkt hun innerlijke wereld. Hierdoor hebben ze hun omgeving meer aan te bieden. Dit zal zich uiten in tevreden en harmonieus gedrag. Kinderen met een rijke fantasie kunnen eindeloos met simpele en eenvoudige dingen spelen, zoals een veertje of een doek. Ze vallen elkaar minder lastig en delen eerder hun innerlijke vreugde met elkaar. Ze kunnen zichzelf beter bezig houden en lijden minder aan verveling.

7.2.3.2 Gevoel voor schoonheid

Peuters hebben, zo jong als ze zijn, een sterk esthetisch gevoel. Verkleedkleden die er mooi uitzien, zijn erg geliefd. Zelfs heel drukke peuters kunnen je verrassen door hun waardering te uiten over iets moois dat de leidster heeft gemaakt.

Het is belangrijk dat het natuurlijk gevoel voor schoonheid dat kinderen bezitten ook gevoed wordt. Mooie vormen, kleuren en klanken, kunnen peuters diep in hun ziel grijpen en hun ontroeren.

Natuurlijk betekent creativiteit niet alleen een uiting van kunstzinnigheid. Creatief denken is ook een vorm van creativiteit. Het kan gebruikt worden om grote en kleine alledaagse

problemen op te lossen. Het is goed om kleine kinderen de ruimte en kans te geven om met creatieve oplossingen te komen.

7.2.4 Intuïtie

Intuïtie is het vermogen te kunnen onderscheiden tussen waarheid en iets dat niet waar is. Kinderen zijn nog heel puur in dit soort weten en voelen haarfijn aan of iemand zuiver is in zijn woorden, denken en bedoeling. Intuïtie is een hoger vermogen dan verstandelijk denken en stelt je in staat om spontaan te weten, zonder aanleiding van buiten. Bij veel volwassenen is dit vermogen sterk op de achtergrond geraakt, maar het is een zeer waardevol vermogen. Volwassenen maken er weinig of geen gebruik van, omdat ze het niet meer kunnen.

Bij onze peuters in De Peutertuin willen we het intuïtief vermogen levend houden; zij voelen en weten meer dan wij denken, en dat dient gerespecteerd te worden, zodat ze zich verder kunnen ontwikkelen op dit gebied.

7.2.5 Het spirituele gebied

Spiritualiteit is een staat van 'zijn'. De geest verkeert in een staat van diep geluk en voelt zich bevrijdt van allerlei beperkingen. Je voelt je diep verbonden met alles. Jonge kinderen zijn van nature spirituele wezens en koesteren een liefde voor de wereld. Ze ervaren zichzelf als een deel van het grote geheel. Hun hele leven en geest zijn nog doordrongen van een gevoel van ontzag, verwondering en overgave.

Als we goed naar de kijken dan zien we dat ze een grote behoefte hebben om te geven, en niet alleen om te ontvangen. Ze zijn op zoek naar verbinding met de wereld. Wanneer ze de gelegenheid krijgen om een deel van zichzelf te geven door bijvoorbeeld een plantje water te geven, een huisdier te verzorgen of elkaar te helpen voelen ze zich geraakt, ja bijna trots.

Spiritualiteit is eigenlijk het diepste gevoel dat in elk mens zit, en dient van jongs af aan erkent, gekoesterd en gestimuleerd te worden. Het is het meest waardevol bezit dat we hebben. Op De Peutertuin wordt aan dit gebied veel aandacht besteed.

Omdat wij tegenwoordig meer en meer in een IK-cultuur leven hebben kinderen aanmoediging en begeleiding nodig bij het leren zorg dragen voor elkaar en de wereld om hun heen. Op deze manier proberen wij kinderen te helpen vorm te geven aan de grootste kracht in zichzelf als mens. Dit ontwikkelt hun zelfbewustzijn en zelfgevoel.

7.3 Emoties en sociale vaardigheden

7.3.1 Het emotionele leven van het jonge kind

De leeftijd van 0 - 6 jaar functioneert een kind als een eenheid van subjectief beleven en ervaren. Een kind van deze leeftijd is een en al gevoel. Het is de fase van de emotionele ontwikkeling. Het kind zoekt steun bij volwassenen bij zijn zoeken naar volmaaktheid. Het kind vraagt van de volwassenen begeleiding bij het omgaan met emoties, die hem vaak de baas lijken te zijn. Het kind vraagt (onbewust) naar grenzen en regels. De emotionele basis die gevormd wordt in deze periode zal het kind een goede start geven voor het gereed maken van andere vermogens, zoals het verstandelijke.

Het jonge peuterleven wordt nog regelmatig geplaagd door snel wisselende gevoelens van lust en onlust. Na de baby-tijd moet hij leren omgaan met driften, koppigheid en allerlei soorten emoties zoals angst, woede, verdriet en jaloezie.

De leidster kan het kind hier goed bij helpen, maar alleen als ze met het kind meeleeft, de gevoelens serieus neemt en zelf ook goed bij haar eigen gevoelens kan komen. De leidster moet soms heel creatief zijn en over een dosis gezonde intuïtie beschikken.

Maar soms is de oplossing van een peuter-gevoel-probleem veel eenvoudiger dan het lijkt: het benoemen van de zielenpijn. Woorden als:

“Je bent verdrietig, hè?”, stellen het kind al heel gerust.

Emotionele begeleiding houdt ook in het kind in contact te brengen met zijn positieve gevoelens, of hem te helpen met het uiten ervan. De leidster helpt het kind om een positief beeld van zichzelf te ontwikkelen.

Peuters ontdekken tussen hun tweede en derde jaar hun IK. Bij de ene peuter gebeurt dit wat eerder dan bij de ander, en ook niet bij elk kind in hetzelfde tempo. De werkwijze in De Peutertuin is daar goed op ingespeeld. De ontdekking van het IK is zo geweldig voor peuters, dat dit een ware explosie van egocentrisme tot gevolg kan hebben, tenminste zo komt het bij ons als volwassenen snel over. Alles om hem heen wordt door de peuter vanuit de eigen IK bekeken en beschouwd. De wereld is van de peuter en voor de peuter. Dit uit zich in territoriumgedrag en bezitsdrang. Peuters die nieuw zijn op de speelzaal hebben vaker moeite om te delen of samen te spelen omdat ze de sociale regels van het spelen nog niet hebben geleerd. In De Peutertuin is alle aandacht voor het in goede banen leiden van dit sociale aspect.

7.3.2 Belangrijke aspecten bij sociale interactie

- het hanteren van spelregels, bijvoorbeeld door elkaar niet te storen in het spel, naar het gewenste voorwerp of speelgoed te vragen en op je beurt te wachten.
- verbale communicatie (uiten van wensen, gevoelens en gedachten)
- het kunnen inleven in de andere, aandacht hebben voor de ander
- moreel gevoel
- emotioneel evenwicht
- aanspreekbaarheid, luistervermogen

7.3.3 Sociaal gevoel

Peuters vinden naast hun eigen IK als middelpunt van de wereld ook het groepsgebeuren belangrijk. Wat dat betreft leven ze nog in een wij-cultuur. Ze willen er graag bij horen en zich met de groep kunnen identificeren. Dit geeft hen zelfvertrouwen en een gevoel van veiligheid. Deze behoefte aan saamhorigheid kan bevredigd worden door allerlei activiteiten die ook in De Peutertuin plaatsvinden, zoals kringspel, samen een prentenboek bekijken en naar een verhaal luisteren.

7.3.4 Emotionele ontwikkeling

Er zijn ook kinderen die, omdat ze hyperactief, bang, onzeker of droevig zijn, niet of moeilijk in staat zijn om tot samenspel te komen. Het is de taak van de leidster om deze kinderen te helpen. Sommige kinderen kunnen geen vriendjes maken omdat ze bijten, slaan of schoppen. Niemand wil naast hen zitten of met hen spelen. Dit kan onrust veroorzaken in de groep. Kinderen met dergelijke emotionele problemen hebben speciale aandacht nodig en (waar mogelijk) extra begeleiding.

7.4 Voorbeeldfunctie van de leidster

In elk kind leeft de drang om groot te worden. Alles wat een volwassene doet zou een kind ook willen doen. Alles wat de opvoeder is, zou het kind ook willen zijn. Dit verlangen wordt sterker naarmate er een band is met de volwassene, speciaal een band van vertrouwen, liefde en wederzijds respect. De verbondenheid en de imitatiedrang van de peuter leiden tot een totale identificatie.

Wanneer een peuter iets nabootst speelt hij niet alleen de ander, met zijn gevoel wordt hij de ander. Tot het fijnste detail bootst het kind de volwassene na. De manier van bewegen, praten, de omgang met anderen en zelfs de gemoedstoestanden worden zo door het kind overgenomen.

In De Peutertuin is een huishoek, die tegemoet treedt aan de drang in het kind om volwassenen na te bootsen.

Vanwege de grote voorbeeldfunctie is de leidster genoodzaakt om zich bezig te houden met haar eigen persoonsvorming. De innerlijke kwaliteiten die zij belichaamt maken deel uit van de juiste leeromgeving die ze de kinderen aanbiedt. De leidster maakt dus deel uit van wat

we in een montessori-peutergroep de voorbereide omgeving noemen. Een montessoriaanse pedagogische werkwijze is niet alleen een methode die zij toepast op haar werkveld, maar ook een innerlijke houding en bezieling van haar persoonlijkheid die zij tot uiting brengt. Dit vergt tijd en een rijpingsproces voor zowel leidster als kinderen.

7.5 Moreel inzicht

Het ontwikkelen van morele kracht in het kind maakt een belangrijk deel uit van de opvoeding. Het leren van normen en waarden fungeert als een morele referentie waar de peuter veel kracht uit kan putten. Later zal deze kracht het kind de impulsen geven om vanuit idealistische motieven te handelen.

Een gezonde morele fundering maakt het kind ook minder kwetsbaar voor negatieve invloeden van buiten. Het geeft vorm aan zijn psychische gesteldheid en duidelijkheid aan zijn omgang met de buitenwereld.

Maar morele opvoeding mag geen moraliserend karakter hebben. Het moet niet gepaard gaan met afdwingen. Wanneer we een kind laten merken dat het er voordeel bij heeft wanneer het bijvoorbeeld royaal geeft door hem te belonen, dan reduceren we dit soort handelen tot een prestatie-oefening. We stimuleren niet de sociale gevoelens, maar eerder een soort diplomatieke slimheid. Het moet een soort van aanpassing aan de verwachtingen van volwassenen worden.

Voor de ontwikkeling van moraliteit is het levende voorbeeld van de leidster (en andere volwassenen) van doorslaggevend belang. Maar dit levend voorbeeld zou geen enkel effect hebben als er in het kind niet een kracht zou werken die het voorbeeld oppakt en nabootst. Het kind heeft dus een affiniteit met het 'goede' in de wereld; deze affiniteit is zeker niet aangeleerd.

7.6 Ecologisch bewustzijn

Een relatie met de natuur is voor het kind essentieel.

Het beantwoordt een innerlijke behoefte. Het kind wordt geboren met het verlangen een relatie aan te gaan met de wereld. Deze wereld bestaat niet alleen uit mensen, maar ook de natuur, waar het kind een deel van is. De natuur is geen machine, maar een levend systeem dat hem voedt, inspireert en zijn geest tot rust brengt.

Kinderen hebben een natuurlijke affiniteit met de natuur. Een sloot of braakliggend terrein binnen de stadsbebouwing trekt onmiddellijk spelende kinderen aan, waar stenen, stokken en ander natuurlijk materiaal hun fantasie en zintuigen doen prikkelen. Zintuiglijk contact met de natuur doet het kinderlichaam en de ziel resoneren met een gevoel van 'te leven'. Soms is het niet zo prettig, zoals een ijskoude wind op je gezicht. Een plastic en kunststof wereld in tegendeel geeft de ziel een gevoel van 'niet leven' en leegte. Dit zal op den duur naar onverschilligheid ten opzichte van de wereld leiden, wat bij kleine kinderen in toenemende mate al merkbaar is.

7.6.1 Verrijking van de ziel

Voor een klein kind dat de wereld heeft leren waarnemen is de wereld veel groter en interessanter geworden. Een korte wandeling lijkt minder vermoeiend, omdat zijn oog op voorwerpen valt die voor hem zijn gaan leven, zoals een kiezelsteentje of een slak. Hij is niet meer bang voor spinnen of bijen want hij weet dat deze beestjes aan het werk zijn: de spin om zijn web te weven, en de bij om honing uit de bloemetjes te halen. In De Peutertuin leren kinderen dat alles een taak heeft, net als mensen. Dit besef maakt de natuurverschijnselen ook minder bedreigend voor ze.

7.6.2 Zorgzame levensinstelling

De mens heeft niet alleen een verzorgende taak ten opzichte van elkaar, maar ook ten opzichte van de natuur. Zorg dragen voor plant en dier is een onderdeel van het kosmische gevoel dat Montessori kinderen wil aanleren. Het kind leert al op zeer jonge leeftijd een

zorgzame houding te ontwikkelen die niet alleen de natuur goed doet maar ook het kind zelf. In De Peupertuin wordt zorgzaamheid bijgebracht middels de verzorging van een eigen plantje. Er wordt tevens gekeken naar de bijzonderheden van het plantje: zijn er plotseling bloemetjes gekomen, gaat er een blaadje verkleuren. Voor peuters zijn dit indrukwekkende gebeurtenissen op de dag.

7.7 Taalontwikkeling

Taal is het middel om contact te maken (sociale ontwikkeling), om uitdrukking te geven aan wensen en gevoelens (emotionele ontwikkeling), en is het middel dat toegang verschaft tot een gemeenschappelijke denkwereld (intellectuele/cognitieve ontwikkeling).

Taalgedrag van peuters kan gesplitst worden in verschillende onderdelen:

- actief taalgebruik (de taal die de peuter zelf spreekt), dat valt te onderscheiden in:
  - spontaan actief taalgebruik: alles wat het zelf zegt
  - uitgelokt actief taalgebruik: alles wat het kind zegt op wat een ander kind zegt
- passieve taalkennis (de taal die het kind wel begrijpt en verstaat, maar niet zelf spreekt).

De leeftijdsperiode van 0 - 4 jaar is de periode in het leven van een mens waarin 'de taalverwerving' plaats vindt. In zijn ontwikkeling verkeert het kind in het linguale leerstadium. In geen enkele andere periode in het latere leven zal een mens nog ooit zo snel en makkelijk taal kunnen leren. Het is daarom dan ook van het grootste belang dat in De Peupertuin optimale voorwaarden worden geschapen voor de ontwikkeling van de taal en de spraak. De voorbereide omgeving is van wezenlijk belang voor de taalontwikkeling. Het kind moet veelvuldig in aanraking komen met werkjes waarin de taal centraal staat. Binnen het montessori-materiaal worden veel begrippen aangeleerd, zoals groot-groter-grootst.

Luisteren is eigenlijk de grondslag voor communicatie. Een kind dat niet beoefend is in het leren luisteren heeft minder kans van slagen in een goed taalgebruik. Na de geboorte begint het leren luisteren al in de wieg. Terwijl het kind wakker wordt raakt het vertrouwd met de klanken en stemmen van zijn huisgenoten. In De Peupertuin kan de leidster dit luistervermogen nog verder trainen. Dit gebeurt door het vertellen van verhaaltjes, het zingen van liedjes, het voorlezen van prentenboeken, maar natuurlijk ook door het voeren van gesprekken met het kind (individueel en in groepsverband).

Voor de ontwikkeling van een actief taalgebruik zijn liedjes en verhaaltjes die ook via gebaren uitgebeeld worden een uitstekende techniek. Dit ondersteunt het lichamelijke en emotionele beleven van de taal. Taal zit vol ritme en klank, welke het kind gevoelsmatig erg aanspreken, speciaal wanneer het ook lijfelijk wordt ervaren.

8 ZORG VOOR, ZORG OM DE ONTWIKKELING VAN DE PEUTER

Peuterplein-volgsysteem: een basis voor signaleren

In een eerdere paragraaf is het werken van de leidsters met het kindvolgsysteem van de methode Peuterplein beschreven. Door middel van het werken met dit instrument om de ontwikkeling van het kind te volgen kunnen signalen worden opgepikt waaruit blijkt dat er problemen zijn in de ontwikkelingslijn.

Sterk punt van het volgsysteem van Peuterplein is dat er steeds bij geobserveerde ontwikkelingskenmerken wordt aangegeven of er sprake kan zijn van een ontwikkelingsachterstand. Verder is het systeem gekoppeld aan de methode Peuterplein, die op in peutergroepen wordt gehanteerd.

Binnen het scholingsplan blijven momenten opgenomen die gericht zijn op het verder ontwikkelen van het gebruik van het volgsysteem, waardoor onze pedagogisch medewerkers er steeds deskundiger in worden.

Belangrijk is om eventuele ontwikkelingsachterstanden verder te onderzoeken. Hier dienen nadere observaties en onderzoeken voor plaats te vinden. De coach kan hierbij begeleiden en scholen. Eventueel kan een beroep worden gedaan op de intern begeleider van Montessorischool De Wegwijzer; deze kan vanuit de montessorivisie zicht geven op nadere aspecten van de ontwikkelingsachterstand

8.1 Nadere stappen

Wanneer overleg met het team daar aanleiding toe geeft worden de ouders van het kind op de hoogte gebracht van het geconstateerde probleem. Dit kunnen problemen zijn op cognitief-, motorisch-, zintuigelijk- en op sociaal-emotioneel gebied.

Steeds worden de stappen die genomen worden vastgelegd in het kinddossier - elk kind heeft een dossiermap waarin dit soort zaken worden gerapporteerd door de leidster. Ook verslagen van gesprekken worden hierin vastgelegd.

In het kader van de privacy hebben ouders overigens altijd recht op inzage in dit dossier.

Als er sprake is van verregaande problematiek, dan wordt hiervan melding gemaakt bij het Stadsteam van de gemeente Enkhuzen. Mocht het kind woonachtig zijn in één van de buurgemeenten, dan wordt melding gemaakt bij het gebiedsteam van de betreffende gemeente.

De ouders worden hierover wel ingelicht, maar hoeven hier geen toestemming voor te geven.

8.2 Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Voor gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling is de meldcode van toepassing, die is vastgesteld door het bestuur van de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuzen. Ook in deze meldcode komt het stadsteam, of het overeenkomstige gebiedsteam, om de hoek kijken.

8.4 Coach voor het team

Per 1-1-2019 moet er aan een organisatie voor kinderopvang - daar vallen sinds de invoering van de harmonisatiewet ook peuterspeelzalen en peutergroepen onder - een (pedagogisch) coach verbonden zijn. Deze coach begeleidt het team van pedagogisch medewerkers (leidsters en vrijwilligers) bij het werken met kinderen. In het bijzonder gaat het hierbij om het monitoren van pedagogisch en didactisch handelen in relatie tot kinderen.

De coach is op afroep beschikbaar, als de medewerkers vragen hebben of advies nodig hebben betreffende de begeleiding van kinderen. Daarnaast verzorgt de coach teambijeenkomsten. Deze teambijeenkomsten zijn gericht op het versterken van het pedagogisch handelen, het didactisch handelen en de zorgverbreding, maar ook op het verstevigen van het onderwijskundig concept - in ons geval is dat het montessori-concept. De coach schuift een aantal keer per jaar aan bij de kindbesprekingen. Dit in overleg met de hoofdleidster.

De coach is hbo-geschoold, uiteraard op pedagogisch-didactisch gebied. Dit is conform de afspraken die gemaakt zijn en vastgelegd zijn in de cao-kinderopvang. De coach is voor 50 uur op jaarbasis aan De Peupertuin verbonden.

9 INTERNE EN EXTERNE KLACHTENPROCEDURE

9.1 Laat het ons weten als je een klacht hebt

Als je je kind aan ons toevertrouwt mag je er van uitgaan dat je kind bij onze pedagogisch peuterleidsters in goede handen is. Toch kan het gebeuren dat je vindt dat er iets mis is gegaan. Met de opvang van je kind, bijvoorbeeld, of de organisatie van de peuterspeelzaal. We hopen dan van harte dat je direct contact met ons opneemt. En je klacht met ons bespreekt. Daar leren wij van en dat is goed voor zowel ons als mensen als de organisatie als geheel.

9.2 Stappenplan - klachtenprocedure

Heb je een klacht? Dan adviseren wij je om zo snel mogelijk te reageren. Uitstellen maakt het alleen maar moeilijker.

Het eenvoudigst is het als je de klacht bespreekt met diegene die het wellicht aangaat, bijvoorbeeld de pedagogisch medewerker. Als je na dit gesprek een gevoel van onvrede houdt, kun je een afspraak maken met onze hoofdleidster, Mara Kos, of met onze coach, Wim Hoogervorst. Mara of Wim noteert en registreert je klacht.

De klacht wordt overigens ook altijd gemeld bij het bestuur van de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuzen.

In het beste geval lukt het om in gesprek met de leidster de klacht meteen op te lossen. Behoort tot de oplossing het maken van bepaalde afspraken, dan ontvang je hiervan een bevestiging op papier.

Soms lukt dit oplossen niet tijdens dit gesprek, omdat er bijvoorbeeld meer onderzoek nodig is. In dat geval krijg je na vijf werkdagen een schriftelijke bevestiging van de ontvangst van de klacht en de omschrijving hiervan.

Vervolgens krijg je uiterlijk 20 werkdagen na het indienen van de klacht schriftelijk bericht over de gegrondheid van de klacht en de al dan niet te nemen maatregelen of reeds genomen maatregelen.

Het is ook mogelijk om je klacht direct schriftelijk (of per e-mail) in te dienen bij de hoofdleidster of coach. In dat geval krijg je binnen vijf werkdagen een schriftelijke bevestiging van de ontvangst van de klacht. Vervolgens krijg je uiterlijk 20 werkdagen na het indienen van de klacht schriftelijk bericht over de gegrondheid van de klacht en de al dan niet te nemen maatregelen of reeds genomen maatregelen.

9.3 Contactgegevens indienen klacht

De contactgegevens van de hoofdleidster, Mara Kos:
0228-319032
m.kos@deputertuin.nl

De contactgegevens van de coach, Wim Hoogervorst:
06-19582356
deputertuin@quicknet.nl

9.4 Als de klacht niet oplosbaar (b)lijkt ...

Als we niet tot een oplossing van de klacht (kunnen) komen, dan kan de klacht worden ingediend bij een externe, onafhankelijke Geschillencommissie.

De Geschillencommissie
Postbus 90600
2509 LP DEN HAAG

BIJLAGE

Vrijwilligersbeleid

In november 2018 is het eerder als los document bestaande ‘Vrijwilligersbeleid’ opgenomen als bijlage bij het Pedagogisch Beleidsplan.

Inhoudsopgave

1.1 Inleiding	31
1.2 Definitie en afbakening van vrijwilligersbeleid	32
1.3 Criteria voor werving en selectie van vrijwilligers	33
1.4 Kerntaken en functies van vrijwilligers	33
1.5 Ziekte of verhindering	34
1.6 Klachten en geschillen	34
1.7 Aansprakelijkheid	34
1.8 Beëindiging werkzaamheden	34

1.1 Inleiding

In het peuterspeelzaalwerk zijn altijd vrijwilligers werkzaam geweest, in oudercommissies of als vrijwillige groepshulp op de peutergroepen. Door de groei van het aantal groepen van De Peutertuin en daarmee de groei van het aantal vrijwilligers heeft het bestuur gemeend om een aantal afspraken op papier te zetten in de vorm van een document Vrijwilligersbeleid.

Vanuit veiligheidsaspecten is het wenselijk om met minimaal twee personen aanwezig te zijn bij een groep peuters.

De minimumeisen waar het beleid voor een op een peuterspeelzaal werkzame vrijwilliger aan dient te voldoen, is vastgelegd in de Wet kinderopvang en kwaliteit peuterspeelzalen.

Het hierna beschreven beleid betreft de vaste vrijwilligers op de peuterspeelzaalgroepen.

1.2 Definitie en afbakening van vrijwilligersbeleid

Vrijwilligerswerk is niet betaald werk in de zin van werk wat in een dienstverband wordt verricht. Vanuit de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen wordt een onkostenvergoeding verstrekt die past binnen de hiervoor geldende fiscale wet- en regelgeving.

Werken als vrijwilliger op een peuterspeelzaal wordt gedaan uit vrije wil, met plezier en omdat men iets voor anderen of de samenleving wil doen.

Vrijwilligerswerk kan een leuke vrijetijdsbesteding zijn, is een sociale bezigheid, je wordt erom gewaardeerd en je kunt jezelf ontplooien.

Door de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen worden middelen en/of voorzieningen geboden die belangrijk zijn voor het werk, evenals koffie en thee.

Indien tot aanstelling wordt overgegaan krijgt de vrijwilliger de kosten, die gemaakt worden voor het aanvragen van de VOG, door de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen vergoed.

1.3 Criteria voor werving en selectie van vrijwilligers

De werving van nieuwe vrijwilligers kan plaatsvinden door het plaatsen van vacatures op de website van De Peutertuin, via de nieuwsbrief van de Peutertuin, werving via de vrijwilligerscentrale, via directe werving door de peuterleidsters en mond-tot-mond reclame.

Vrijwilligers die via de website, de nieuwsbrief of vrijwilligerscentrale zijn aangemeld, hebben altijd een gesprek met de hoofdleidster en aansluitend met de peuterleidster van de betreffende groep waarvoor een groepshulp wordt gezocht.

De vrijwilligers die via werving door de peuterleidster of via mond-tot-mond reclame bij de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen binnenkomen, wordt door de hoofdleidster uitgenodigd voor een gesprek.

Afhankelijk van de wijze waarop de mensen binnenkomen, kan dit gesprek een oriënterend of informerend karakter hebben.

In een eerste gesprek komen de volgende onderwerpen meestal aan de orde:

- doelstelling van de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen met het peuterspeelzaalwerk;
- Het vrijwilligersbeleid;
- De taakomschrijving en de eisen van de vrijwilliger;
- De duur van de inzet van de vrijwilliger.

Een mogelijke profielschets van een vrijwilliger is:

- Leeftijd van af achttien jaar
- Opleiding bij voorkeur minimaal vbo/vmbo-niveau
- Bij voorkeur al ervaring met peuters
- Weten om te gaan met gevoelige informatie en deze niet verspreiden
- Gemotiveerd zijn voor het assisteren van de beroepskracht bij alle voorkomende werkzaamheden in de peuterspeelzaal, zowel tijdens de groepsuren, als daarbuiten
- Verdere vereisten:
  - o Enthousiaste inzet
  - o Beschikbaarheid op de afgesproken tijd
  - o Bereidheid om, na een inwerkperiode, zelf initiatieven te ontplooien
  - o Is bereid een VOG te verstrekken aan de stichting

Na wederzijdse instemming over het vrijwilligerswerk wordt in de meeste gevallen een afspraak gemaakt over een startdatum en een introductieperiode.
De introductieperiode (4 weken) geldt tevens als proefperiode voor beide partijen.
De vrijwilliger dient een verklaring omtrent gedrag (VOG) te overleggen.
De kosten van deze VOG wordt door de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen betaald.
De mogelijkheid bestaat ook dat een van de partijen na de introductieperiode om welke reden dan ook besluit niet verder te willen.
Als de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen tot dit besluit komt, wordt dit door de peuterleidster of hoofdleidster helder verwoord naar de vrijwilliger.
Als een vrijwilliger vertrekt, wordt er een gesprek gevoerd waarin geïnformeerd wordt naar de beweegredenen. Een goede afronding is te allen tijde wenselijk.

Wanneer een vrijwilliger als groepshulp wordt genodigd, dan kan dat alleen als hij/zij de beschreven achtergronden en de beschreven werkwijze, welke is weergegeven in het Pedagogisch Beleidsplan, onderschrijft.

1.4 Kerntaken en functies van vrijwilligers

De vaste beroepskrachten van de locatie zijn primair verantwoordelijk voor de gang van zaken op de peuterspeelzaal.
De vrijwilligers werken aanvullend.
Tijdens de openingstijden van de peuterspeelzaal biedt de vrijwilliger ondersteuning door te helpen met het groepswork (de activiteiten op de peuterspeelzaal).
De werkzaamheden kunnen bestaan uit bijvoorbeeld: met de kinderen meespelen, voorlezen aan kinderen, helpen bij het fruit eten, helpen met het verschonen of naar het toilet gaan van kinderen, helpen met werkjes.
Een en ander gaat altijd in overleg met de verantwoordelijke beroepskracht.
De vrijwilliger draagt geen verantwoordelijkheid voor de groep of de ruimte waar de peutergroep zich bevindt. De vrijwilliger werkt altijd onder aansturing van de beroepskracht.
De beroepskracht coördineert de werkzaamheden van de vrijwilliger en draagt verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de activiteiten en de dienstverlening.
Vrijwilligers worden (behoudens ziekte of onvoorziene omstandigheden) op vaste dagdelen ingezet op een vaste locatie, zodat de continuïteit voor kinderen en leiding gewaarborgd is.
Het doen van vrijwilligerswerk brengt ook verantwoordelijkheden met zich mee.
De uitspraak “vrijwillig maar niet vrijblijvend” is hier zeker van toepassing.
De Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen mag ervan uitgaan dat de vrijwilligers zich aan de gemaakte afspraken houden.
Van de vrijwilligers wordt verwacht dat zij zich kunnen verenigen met de doelstelling van de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen en het vrijwilligerswerk waarvoor zij zich aanmelden.
De vrijwilliger beheerst de Nederlandse taal goed in woord en geschrift en zij heeft bij voorkeur ervaring met peuters.
Zij is in staat het pedagogische beleid van de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen en eventueel van de desbetreffende locatie te onderschrijven en dit uit te dragen in haar omgang met peuters, ouders en beroepskrachten.
Zij is in staat om de aanwijzingen van de beroepskracht zichtbaar op te volgen.
Ten aanzien van alle informatie die de vrijwilliger ter oren of onder ogen komt bij de uitvoering van de werkzaamheden zal de vrijwilliger geheimhouding en discretie betrachten.
Indien gewenst kan ten behoeve van deskundigheidsbevordering worden deelgenomen aan relevante informatie- en themabijeenkomsten.

Daarnaast geldt wat het bestuur van de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen het volgende:

- De vrijwilliger zal t.b.v. De Peuertuin op de hierboven aangegeven dagdelen de leidster gaan assisteren.
- De vrijwilliger is bereid een kwartier voor aanvang en een kwartier na afloop aanwezig te zijn/blijven
- In geval van verhindering zal de vrijwilliger de leidster tijdig en vooraf telefonisch op de hoogte stellen
- De leidster bepaalt in samenspraak met de vrijwilliger de te verrichten activiteiten/werkzaamheden

- De vrijwilliger is verantwoordelijk voor de taken die zij/hij op zich heeft genomen
- De vrijwilliger neemt geheimhouding in acht bij het horen/zien van vertrouwelijke informatie
- De vrijwilliger is verplicht om voorafgaand aan de werkzaamheden een “Verklaring Omtrent het Gedrag” te overleggen aan het bestuur van de stichting
- In geval van geschillen tussen de vrijwilliger en de leidster(s) welke niet opgelost worden, kan de vrijwilliger dit geschil voorleggen aan het bestuurslid belast met personeelszaken
- De vrijwilliger verklaart zich bereid om de activiteiten te verrichten en informeert de leidsters dan over de eventuele inzetbaarheid in de volledige peuterspeelzaal periode
- De vrijwilliger neemt bij het beëindigen van deze overeenkomst een termijn van minimaal 1 maand in acht. Bij het aanvaarden van een betaalde baan kan op verzoek een getuigschrift worden verstrekt.
- De vrijwilliger respecteert het schoonmaak- en hygiënebeleid dat op de locaties in de praktijk wordt gebracht.

1.5 Ziekte of verhindering

In geval van verhindering wegens ziekte, vakantie of anderszins, zal de vrijwilliger de beroepskracht van de desbetreffende locatie hiervan tijdig op de hoogte stellen.

1.6 Klachten en geschillen

Meningsverschillen en conflicten kunnen ontstaan tussen vrijwilligers onderling, vrijwilligers en beroepskracht, vrijwilligers en bestuur en vrijwilligers en ouders.

Uitgangspunt is, dat meningsverschillen en conflicten in goed overleg worden opgelost.

Indien het overleg niet tot het gewenste resultaat leidt, kan zowel de vrijwilliger als de beroepskracht zich wenden tot de hoofdleidster.

Wanneer met partijen niet tot een bevredigende oplossing gekomen kan worden geldt de klachtenregeling zoals deze binnen de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen gangbaar is.

1.7 Aansprakelijkheid

De volgende verzekeringen zijn afgesloten voor vrijwilligers en beroepskrachten. Collectieve

Aansprakelijkheidsverzekering (schade toegebracht aan derden' en Collectieve

Ongevallenverzekering (bij ongevallen tijdens uitoefening werkzaamheden).

De vrijwilliger is niet verzekerd voor de gevolgen van ziekte, arbeidsongeschiktheid en

werkloosheid. De relatie tussen de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen en de vrijwilliger is geen arbeidsverhouding in de zin van het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen.

1.8 Beëindiging werkzaamheden

De relatie tussen de vrijwilliger en de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen wordt beëindigd op het moment dat een van de partijen dit wenst.

Afhankelijk van de omstandigheden kan de relatie per direct worden beëindigd, maar de in acht name van een redelijke opzegtermijn wordt op prijs gesteld.

Indien de vrijwilliger dit wil, kan een getuigschrift overhandigd worden.

Hiervoor dient een verzoek naar de hoofdleidster te worden gericht.

Een relatie kan door de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen beëindigd worden, wanneer de vrijwilliger niet meer aan de functie-eisen kan voldoen.

Dit dient tijdig door de verantwoordelijke beroepskracht te worden onderkend en in een gesprek met de betreffende vrijwilliger kenbaar te worden gemaakt.

De Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen verplicht zich, in geval van noodzakelijke beëindiging van de relatie, dit gemotiveerd en het liefst 4 weken van te voren aan de vrijwilliger mede te delen.

De procedure is niet van toepassing indien sprake is van het herhaaldelijk schenden van gemaakte afspraken of wanneer op een andere manier misbruik van vertrouwen is gemaakt; dan kan de samenwerking meteen worden beëindigd.

vastgesteld door het bestuur van
Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen
Enkhuizen, januari 2017

Pedagogisch beleidsplan: het VVE-beleidsplan Montessori-peutergroep De Peutertuin

locatie Centrum

Admiraliteitsweg 40 - Enkhuizen

locatie Noord

Goudenregenstraat 29 - Enkhuizen

Augustus 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord	37
Deel A	38
Een beschrijving van het VVE beleid van stichting Montessori peutergroep Enkhuizen	
Inleiding	
Wetgeving ontwikkeling kansen door kwaliteit en educatie	
Beleidsinvulling VVE in Enkhuizen	39
Werkwijze	41
Toepassingsgebied	41
Personeelsbeleid	
Zelfstandig leren	42
Elk kind een mentor	43
Ouderbetrokkenheid	
Controle kwaliteitseisen	44
Praktische opzet- dagschema	45
Verdere richtlijnen	46
Deel B	
Een overzicht van de invulling van de kwaliteitsindicatoren Door de onderwijsinspectie bij bezoeken VVE	

voorwoord

Voor u ligt het VVE-beleidsplan van de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen. Deze stichting, die peuterspeelzaalwerk verzorgt op haar locaties van De Peupertuin in Enkhuizen, heeft met ingang van 1 januari 2017 een VVE-groep op locatie Noord en sinds 1 september 2018 op locatie Centrum.

In dit VVE-beleidsplan staat beschreven op welke wijze de stichting binnen haar VVE-groep uitvoering wil geven aan de voor- en vroegschoolse educatie.

Aan de voor- en vroegschoolse educatie ligt een visie ten grondslag. Deze visie, die binnen de gemeente Enkhuizen door een werkgroep VVE is verwoord in de nota "Taal verbindt – nota voor- en vroegschoolse educatie Gemeente Enkhuizen", vindt zijn wettelijke basis in de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en educatie (Wet OKE).

Het VVE-beleidsplan is bestemd voor ouders, medewerkers, stagiaires, beleidsambtenaren, onderwijskrachten en andere belangstellenden.

Het beleidsplan geeft de gemeente als (indirecte) subsidieverstrekker inzicht in de doelstellingen en activiteiten, die met behulp van de verstrekte subsidie kunnen worden gerealiseerd. Ouders worden aan de hand van dit VVE-beleidsplan geïnformeerd over onze visie en ons VVE-aanbod, zodat zij weten wat zij mogen verwachten.

In het kader van voorschoolse educatie en doorgaande leerlijnen is het voor het basisonderwijs van belang te weten wat Montessori-VVE-peutergroep De Peutertuin op dit terrein te bieden heeft.

In deel B van dit beleidsplan vindt u een overzicht van de kwaliteitsindicatoren die de inspectie hanteert bij haar bezoeken aan VVE-instellingen. We geven hier schematisch aan hoe wij aan deze kwaliteitsindicatoren invulling geven. Naar aanleiding van deze kwaliteitsindicatoren zal een Kwaliteitshandboek worden samengesteld. Hiermee is inmiddels een aanvang gemaakt.

Het VVE-beleidsplan is de basis voor het werkplan op de VVE-peutergroep. Onze VVE-groep op locatie Centrum van De Peutertuin geeft op een unieke wijze uitvoering aan dit beleidsplan.

Het beleidsplan is overigens nooit af – nieuwe ervaringen en nieuwe inzichten met betrekking tot de ontwikkeling van de kinderen en de begeleiding daarin, zijn voor de medewerkers, het bestuur van de stichting en de ouders reden om dit VVE-beleidsplan opnieuw te bekijken en indien nodig aan te passen.

Namens het bestuur van Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen

Wim Hoogervorst
Augustus 2021

DEEL A - **een beschrijving van het VVE-beleid van Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen**

inleiding

Vanuit het Rijk worden in het kader van het Onderwijsachterstandenbeleid gelden beschikbaar gesteld voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). Doel hiervan is om kinderen al op jonge leeftijd zodanig in hun ontwikkeling te ondersteunen dat zij zoveel mogelijk zonder achterstand op de basisschool kunnen starten.

VVE kinderen krijgen 16 uur voorschoolse educatie per week. Dat staat gelijk aan 960 uur per jaar.

Binnen Enkhuizen is er sinds lange tijd een werkgroep VVE. In deze werkgroep participeren vertegenwoordigers van organisaties die werken met het (zeer) jonge kind, zoals peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, consultatiebureau. De gemeente onderhoudt in deze werkgroep de regierol. Er vinden met regelmaat bijeenkomsten plaats waarin het overkoepelende VVE-beleid binnen de gemeente Enkhuizen wordt besproken, geëvalueerd en doorontwikkeld.

wetgeving: Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet OKE)

In tegenstelling tot wat de naam doet vermoeden is de Wet OKE geen aparte wet, maar een verzamelnaam voor drie wetswijzigingen:

- In de wet Kinderopvang worden kwaliteitseisen voor peuterspeelzalen opgenomen evenals het toezicht van de gemeente daarop met de bijbehorende handhavingsmogelijkheden. Verder worden op grond van deze wet kwaliteitseisen voor voorschoolse educatie vastgesteld.
- In de Wet op het Onderwijstoezicht is geregeld dat de Inspectie van het Onderwijs toezicht houdt op de kwaliteit van voorschoolse educatie.
- In de Wet op het Primair Onderwijs is de regierol van gemeenten ten aanzien van het onderwijsachterstandenbeleid versterkt en is de verantwoordelijkheid voor het aanbod en de toegankelijkheid van voorschoolse educatie neergelegd.

Het doel van de Wet OKE is om voor jonge kinderen in peuterspeelzalen en kinderopvang een veilige, stimulerende omgeving te creëren waarbij medewerkers in staat zijn om een risico op een taalachterstand te signaleren en dat effectief aan te pakken.

- De eerste maatregel hiertoe is het bieden van een kwaliteitsimpuls voor peuterspeelzalen door de wet- en regelgeving voor peuterspeelzalen te harmoniseren (dat wil zeggen: zoveel mogelijk op één lijn te brengen) met de kinderdagverblijven.
- De tweede maatregel is dat peuterspeelzalen financieel toegankelijk blijven voor ouder(s)/verzorger(s).
- Ten derde regelt het wetsvoorstel dat gemeenten, onder meer door een betere toeleiding, een breder en beter aanbod van voorschoolse educatie aanbieden. Zowel in peuterspeelzalen als in kinderdagverblijven. Bij voorschoolse educatie worden VVE-programma's uitgevoerd, die kinderen spelenderwijs stimuleren in hun ontwikkeling.

Samenvattend kent de Wet OKE drie speerpunten:

1. Dekkend aanbod voorschoolse educatie: gemeenten zijn wettelijk verantwoordelijk voor de organisatie van een dekkend aanbod van voorschoolse educatie in kinderdagverblijven en peuterspeelzalen voor doelgroepkinderen.
2. Toezicht en handhaving: gemeenten waren al verantwoordelijk voor toezicht op en handhaving van de kwaliteit in de kinderopvang. Deze wettelijke verantwoordelijkheid is uitgebreid met het peuterspeelzaalwerk.
3. Harmonisatie voorschoolse voorzieningen: de kwaliteitseisen van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk worden meer op één lijn gebracht.

beleidsinvulling voor- en vroegschoolse educatie in Enkhuizen

Ouder(s)/verzorger(s) zijn op de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. De gemeente, als ook Enkhuizen, komt pas in beeld als er sprake is van (dreigende) taal- en ontwikkelingsachterstanden. Enkhuizen zet in op een zo vroeg mogelijke signaleren, een goede doorverwijzing en een kwalitatief goed ondersteuningsaanbod dat voldoet aan de wettelijke eisen.

doelgroep en doelstelling voor- en vroegschoolse educatie

Het is ingevolge de Wet OKE de verantwoordelijkheid van de gemeente om de doelgroep van voorschoolse educatie te bepalen in overleg met de betrokken partners.

Het VVE-aanbod in Enkhuizen is er op gericht de ontwikkeling van kinderen te stimuleren die opgroeien in een omgeving waar niet voldoende aandacht is voor de ontwikkeling van deze kinderen in het algemeen en in de ontwikkeling van de Nederlandse taal in het bijzonder.

In het verlengde hiervan wordt in Enkhuizen een 'doelgroep-kind' voor voor- en vroegschoolse educatie in algemene zin gedefinieerd als:

“Kind, in de leeftijdsfase 0-4 jaar, dat het risico loopt op een ontwikkelingsachterstand met name op het gebied van spraak-taal-ontwikkeling als gevolg van een negatieve invloed van de omgevings-factoren op de spraak-taalontwikkeling.”

De gemeente Enkhuizen heeft, vanwege het betrekkelijk ruime budget voor VVE-beleid, altijd een brede screening gehanteerd van alle peuters die instromen in de peuterspeelzaal. Indien de rijksvergoeding in de nieuwe planperiode omlaag wordt gebracht moeten de beperkte financiële middelen zo effectief mogelijk worden ingezet. Dit kan betekenen dat de doelgroepomschrijving of de toelatingsleeftijd opnieuw moet worden geformuleerd.

toeleiding van doelgroepkinderen

Het signaleren van kinderen met een (dreigende) taal- en of ontwikkelingsachterstand is primair een taak voor de jeugdgezondheidszorg binnen de GGD.

Indicering wordt gedaan door de GGD. Dit gebeurt in principe op het consultatiebureau en is een voorwaarde om gebruik te maken van het gesubsidieerde VVE.

Het consultatiebureau heeft in de leeftijdscategorie van 0-4 jaar een bereik van 97%. In Enkhuizen begint de toeleiding van de doelgroepkinderen naar een VVE-plek daarom bij de consulenten op het consultatiebureau. Daar stelt de JGZ-functionaris vast of een of meer van de VVE-criteria van toepassing zijn en of de ouder op de hoogte is van de mogelijkheden om aan het VVE-aanbod deel te nemen.

Als een kind nog niet is ingeschreven op een VVE-peuterspeelzaal wordt door de jeugdverpleegkundige aan de ouders gevraagd of zij ermee instemmen dat een medewerker van de peuterspeelzaalorganisatie contact met hen opneemt om hen te informeren over het VVE-aanbod en de kosten daarvan.

De verwachting is dat doelgroep-ouders dan sneller hun kind opgeven bij een VVE-locatie dan wanneer deze informatie alleen maar schriftelijk wordt aangeboden.

Dat neemt echter niet weg, dat een aantal doelgroep-ouders naar verwachting hun kind(eren) het VVE-aanbod niet laten volgen, ondanks de uitgebreide en persoonlijk aangeboden informatie.

De komende jaren wordt gestreefd naar het bereik van 100% van de doelgroepkinderen op basis van gerichte toeleiding. Inzichtelijk wordt gemaakt hoeveel doelgroep-peuters niet naar een VVE-locatie gaan en wat hiervan de oorzaken zijn.

werkwijze

Als basis voor onze werkwijze VVE wordt gewerkt met het VVE-programma Peuterplein van uitgeverij Malmberg. Daarnaast werken we ook volgens het montessori-concept. Beide onderdelen van onze werkwijze worden verderop in dit beleidsplan nader besproken.

Ter bevordering van de positieve effecten op de brede ontwikkeling van het (zeer) jonge kind wordt alle kinderen vanaf 2 jaar die gebruik maken van de VVE-voorziening op Montessori-peutergroep De Peutertuin het programma aangeboden. Dat betekent dat alle aanwezige peuters, ook die zonder VVE-indicatie, hetzelfde programma volgen. Peuters met een VVE-indicatie komen vier dagdelen, de andere peuters minstens twee dagdelen.

Alle peuters worden ondersteund en gestimuleerd, maar peuters die op basis van hun indicatie extra aandacht behoeven worden binnen de groep ook extra gestimuleerd door de pedagogisch medewerker.

Onderdeel van de VVE-werkwijze op Montessori-peutergroep De Peutertuin locatie Centrum is de voorlichting aan en samenwerking met de ouders van de peuters. Over de ouderbetrokkenheid later meer.

toepassingsgebied

Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen verzorgt met ingang van 1 januari 2017 op haar locatie Noord voor- en vroegschoolse educatie voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar.

Per 1-1-2018 is dat ook het geval op locatie Centrum.

Locatie Noord is gehuisvest in het pand Goudenregenstraat 29 te Enkhuizen. De stichting heeft daar de beschikking over twee volledig ingerichte lokalen, een speelruimte en een lokaal voor bewegingsonderwijs.

Locatie Centrum is gehuisvest in het gebouw van Montessorischool De Wegwijzer, Admiraliteitsweg 40 te Enkhuizen. De stichting beschikt daar over één volledig ingericht lokaal, deelt een speelruimte met de school en deelt tevens een lokaal voor bewegingsonderwijs met de school.

Op beide locaties verzorgt de stichting peuterwerk volgens het concept van Maria Montessori.

Op locatie Centrum wordt gewerkt op vijf dagdelen; elke ochtend is de groep open. Kinderen komen zoveel mogelijk in gelijke groepen, maar daar kan van worden afgeweken.

In de groep is plaats voor in totaal zestien kinderen, waarvan acht kinderen met een VVE-indicatie.

De VVE-groep wordt begeleid door twee gediplomeerde leidsters, aangevuld met een ouderhulp of een stagiaire.

personeelsbeleid

Volgens de richtlijnen staan er elk dagdeel twee gediplomeerde leidsters voor de VVE-groep. Daarbij streven we er naar dat:

- er zoveel mogelijk vaste koppels op vaste dagdelen aanwezig zijn
- er een werk- en taakverdeling tussen de leidsters is – deze verdeling is ook vastgelegd

opleiding en certificatie

De leidsters die voor de VVE-groep worden ingezet moeten VVE-gecertificeerd zijn. De huidige leidsters zijn volgens de wet- en regelgeving opgeleid.

Ook nieuwe leidsters zullen in de toekomst moeten voldoen aan de opleidingseisen, zoals deze door de landelijke overheid zijn geformuleerd.

Omdat we niet werken met de methode 'Startblokken' is de opleiding tot het behalen van het VVE-certificaat samengesteld op basis van de methode 'Peuterplein', de methode die De Peupertuin in haar VVE-groep gebruikt. In het schooljaar 2017-2018 zijn alle leidsters op deze manier opgeleid, verzorgd door Onderwijsbegeleidingsdienst NoordWest.

Voor het werken met het Montessori Kind Volg Systeem (MKVS) zijn de leidsters opgeleid door Mirjam Stefels, opleider aangesloten bij de Thomas Moore-pabo in Rotterdam en Leiden en bij de Nederlandse Montessori Vereniging. Doordat de uitgever gestopt is met het updaten en leveren van het MKVS is het werken met dit systeem nu gestopt, maar de leidsters hebben hier wel veel kennis van het montessori-concept mee vergaard.

Als volgsysteem wordt nu gewerkt met het observatie- en signaliseringspakket dat hoort bij de methode Peuterplein. Op dit gebied schoolt het team zichzelf – dit gebeurt in het leidsteroverleg, maar ook in scholingsbijeenkomsten die georganiseerd worden door de coach.

Per 1-1-2019 treden de eisen voor het minimumtaalniveau voor beroepskrachten in werking. De beroepskrachten moeten vanaf die datum de Nederlandse taal beheersen op zgn. “3F-niveau”. Op dit moment voldoen alle leidsters op De Peutertuin aan deze ‘taal-eis’.

Tot slot zijn alle beroepskrachten in het bezit van een EHBO-diploma – jaarlijks worden zij door het bestuur in de gelegenheid gesteld dit diploma ‘geldig’ te houden.

scholingsplan

Naast deze ‘vaste, grote’ opleidingstrajecten worden de leidsters verder geschoold. Deze scholing kan bestaan uit cursussen en trainingen die op bepaalde momenten en in bepaalde perioden door opleidingsinstituten worden aangeboden, en waarvan leidster(s), hoofdleidster en bestuur vinden dat het volgen van deze cursussen en trainingen voor enerzijds de ontwikkeling van de leidster en anderzijds de ontwikkeling van de VVE-groep zinvol is.

Ook kan de leidster zelf met een voorstel komen tot het volgen van scholing – voorstellen worden voorgelegd aan hoofdleidster en bestuur.

Elk jaar zal na het zomerreces een nieuw ‘scholingsplan’ voor de organisatie worden opgesteld, in overleg met de medewerkers.

scholingsfonds

Het is het voornemen van het bestuur van de Stichting Montessori-peutergroep Enkhuizen om met ingang van het kalenderjaar 2018 een scholingsfonds in te stellen.

zelfstandig leren

Zelfstandig leren is een bijzondere activiteit, die op Montessori-peutergroep De Peutertuin veel aandacht krijgt. In onze werkwijze volgen we zoveel mogelijk de natuurlijke, persoonlijke ontwikkeling van het individuele kind. Daarbij maken we onderscheid tussen intellectuele ontwikkeling, creatieve groei, emotionele en sociale ontwikkeling en motorische ontwikkeling.

Naast ‘alleen’ wordt er ook veel ‘samen’ gewerkt.

Middels het kindvolgsysteem van Peuterplein worden kinderen gevolgd in de stappen van hun ontwikkeling. Geobserveerde ontwikkelingskenmerken worden in het systeem geregistreerd. Deze registraties geven de leidster vervolgens aanwijzingen tot nieuwe activiteiten, om het kind verder in de ontwikkeling te stimuleren.

Het werken met “Peuterplein” garandeert de peuter van een taalrijke leeromgeving. Een taalrijke leeromgeving is belangrijk voor de totale ontwikkeling van het kind, omdat de ontwikkeling van een goed taalniveau voor het kind de kansen in het verdere onderwijs in hoge mate kan vergroten.

Het programma “Peuterplein” (Malmberg, 2014, ’s-Hertogenbosch) is sinds 8 oktober 2015 officieel erkend als integraal VVE-programma. “Peuterplein” is door de erkenningscommissie van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) beoordeeld als een goed onderbouwd methodeprogramma. Ook is voldaan aan de door de commissie gehanteerde criteria voor een VVE-programma.

Peuterplein is een thematisch speelleerprogramma, gericht op kinderen van 0-4 jaar en sluit aan op het programma Kleuterplein voor de groepen 1 en 2 van het basisonderwijs. Peuterplein is een compleet programma voor peuterspeelzalen en kinderdagverblijven met gevarieerde activiteiten waarin alle ontwikkelingsgebieden gestimuleerd kunnen worden die voor kinderen van 0-4 jaar van belang zijn: zoals taal, voorbereidend rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling, motoriek en expressie.

Elk kind een mentor

Elk kind dat De Peutertuin bezoekt krijgt een mentor toegewezen. Per 1-1-2018 is het vanuit de wettelijke voorschriften verplicht om aan elk kind een pedagogisch medewerker te koppelen die als 'mentor' fungeert.

De mentor is de eerst-verantwoordelijke voor het kind op de peutergroep. Zij zorgt voor het volgen van de ontwikkelingsfasen, voor het bijhouden van de administratie rond het betreffende kind (daar waar het het werk op de groep betreft), het voeren van oudergesprekken en het vastleggen en opvolgen van afspraken. Ook verzorgt de mentor de (warme) overdracht van het kind en zijn/haar ontwikkelingsgegevens naar de basisschool. Mocht er ten behoeve van de ontwikkeling van het kind speciale behoeften zijn, dan brengt de mentor deze in kaart, bespreekt deze in het team en neemt vervolgens stappen richting ouders.

Op elke locatie is, in elke groep, een overzicht aanwezig met de mentorschappen. De hoofdleidster coördineert het up-to-date houden van deze lijsten.

ouderbetrokkenheid

De betrokkenheid van de ouders bij het VVE-werk heeft een positieve invloed op het leerproces van het kind; het is dan ook van belang om de ouders bij de activiteiten van de groep te betrekken, zodat de doorgaande lijn in ontwikkeling ook thuis wordt gestimuleerd. Ouders worden geïnformeerd via bijvoorbeeld het white- en prikbord bij de ingang van de groep, maar vooral ook via de nieuwsbrief en speciale overdrachtsbrieven, waarin steeds verhaald wordt over de activiteiten die het kind onlangs heeft gedaan. In de overdrachtsbrieven worden verder tips gegeven om thuis 'verder' te gaan met de activiteiten en welke boeken er eventueel bekeken en (voor)gelezen kunnen worden.

Ook worden er regelmatig ouderbijeenkomsten georganiseerd door de leidsters. Tijdens deze bijeenkomsten krijgen de ouders niet alleen uitleg over het werk op de VVE-groep van De Peutertuin, maar komen ook andere zaken aan de orde, die voor een voorspoedige ontwikkeling van de peuter van groot belang zijn.

Vanuit de landelijke overheid en de gemeente Enkhuzen wordt erop aangedrongen met de ouders van een VVE-kind een 'commitment' aan te gaan; daarbij wordt met de ouders afgesproken dat zij zich met het afnemen van een VVE-plaats (die vervolgens voor een deel door de gemeente wordt bekostigd) verplichten om deel te nemen aan een aantal bijeenkomsten voor ouders of om een aantal voorzieningen af te nemen die onze organisatie aanbiedt.

Dit 'commitment' wordt met de ouders afgesloten in het intakegesprek bij aanvang van plaatsing van het kind op de VVE-voorziening.

controle kwaliteitseisen

De gemeente controleert op De Peutertuin voldoet aan de wettelijke kwaliteitseisen – de gemeente Enkhuizen laat deze taak uitvoeren door de GGD Hollands Noorden.

Bij controle van de eisen op locatie maakt de GGD-medewerker van dienst een rapportage.

Deze rapportage is, voorzien van een zienswijze door de locatiewaarder, ter inzage voor ouders. Ook is de laatste rapportage altijd terug te lezen op onze website.

Een praktische opzet - dagschema

In de dagelijkse praktijk van de VVE-groep van De Peutertuin zal gewerkt worden met een vast dagplan. Dit dagplan vindt zijn uitwerking in een dagschema, dat er qua vorm elke dag hetzelfde uitziet, maar dagelijks verschilt in de precieze invulling.

In de groep werken we steeds met een dagschema A en vervolgens een dagschema B.

Dagschema A wordt gehanteerd op maandag- en donderdagochtend, vervolgens dagschema B voor de dinsdag- en vrijdagochtend.

Het dagschema's van de VVE-groep van De Peutertuin zien er als volgt uit:

A.

tijd	activiteit	activiteit	opmerkingen
8.15 – 9.00 uur	inloop kinderen komen binnen leidster A groepshulp	Inloop ouders brengen hun kind leidster B	de leidsters verdelen hun aandacht over enerzijds de kinderen, anderzijds de ouders
9.00 – 9.45 uur	zelfstandig werken leidster A leidster B groepshulp		de leidsters begeleiden de kinderen, die in deze periode individueel aan het werk zijn – bijvoorbeeld met het montessori-materiaal
9.45 – 10.15 uur	Peuterplein: een activiteit in het kader van het thema - voorlezen aan de gehele groep - praatkring, met voorwerpen - gesprek naar aanleiding van een praatplaat leidster A		dit tijdvak staat in het teken van een activiteit rond het thema van Peuterplein Eén van de leidsters leidt dit, de ander observeert de kinderen
10.15 – 10.40 uur	eten en drinken groepsactiviteit leidster A, B en groepshulp		A: leiding over organisatie van het eten en drinken B: organiseert een kleine activiteit tijdens eten en drinken
10.40 – 11.20 uur	ontwikkeling motoriek ontwikkeling sociaal-emotionele vorming ontwikkeling sociale vorming		tijdens dit tijdvak kan er buiten worden gespeeld, maar er kan ook gekozen worden voor een bewegingsactiviteit in de gymzaal
11.20 – 11.50 uur	activiteit kleine groep: knutselen tekenen spel liedje, muziek leidster A	activiteit kleine groep: zelfstandig werken, individueel werken leidster B	de groep wordt gesplitst; elke leidster organiseert een onderdeel en begeleidt dit onderdeel ook de groepshulp wordt ingezet bij het meest intensieve onderdeel
11.50 – 12.00 uur	afsluiting een korte kringactiviteit leidster A, leidster B en groepshulp		de groep sluit de ochtend gezamenlijk af
12.00 – 12.15 uur	afsluiting met ouders		

B.

tijd	activiteit	activiteit	opmerkingen
8.15 – 9.00 uur	inloop kinderen komen binnen	Inloop ouders brengen hun kind	de leidsters verdelen hun aandacht over enerzijds de

	leidster B groepshulp	leidster A	kinderen, anderzijds de ouders
9.00 – 9.45 uur	zelfstandig werken		de leidsters begeleiden de kinderen, die in deze periode individueel aan het werk zijn – bijvoorbeeld met het montessori-materiaal
	leidster A leidster B groepshulp		
9.45 – 10.15 uur	Peuterplein: kleine groep – vervolgactiviteit vorige dag bijv. voorlezen in kleine groep van eerder voorgelezen boek	Peuterplein: kleine groep – vervolgactiviteit vorige dag bijv. praten over enkele voorwerpen, over een praatplaat e.d.	in dit tijdvak wordt de activiteit met de grote groep (dag ervoor) in een kleine groep herhaald - ook kan er in een andere kleine groep wordt gewerkt aan verdieping van de activiteit
	leidster A	leidster B	
10.15 – 10.40 uur	eten en drinken groepsactiviteit		A: leiding over organisatie van het eten en drinken B: organiseert een kleine activiteit tijdens eten en drinken
	leidster A, B en groepshulp		
10.40 – 11.20 uur	ontwikkeling motoriek ontwikkeling sociaal-emotionele vorming ontwikkeling sociale vorming		tijdens dit tijdvak kan er buiten worden gespeeld, maar er kan ook gekozen worden voor een bewegingsactiviteit in de gymzaal
11.20 – 11.50 uur	activiteit kleine groep: knutselen tekenen spel liedje, muziek	activiteit kleine groep: zelfstandig werken, individueel werken	de groep wordt gesplitst; elke leidster organiseert een onderdeel en begeleidt dit onderdeel ook de groepshulp wordt ingezet bij het meest intensieve onderdeel
	leidster B	leidster A	
11.50 – 12.00 uur	afsluiting een korte kringactiviteit		de groep sluit de ochtend gezamenlijk af
	leidster A, leidster B en groepshulp		
12.00 – 12.15 uur	afsluiting met ouders		

Verdere richtlijnen

In de dagschema's is de VVE-ochtend verdeeld in tijdvakken. De genoemde tijden zijn richttijden – het is niet altijd gezegd dat men binnen deze tijdsbepalingen blijft. Dat is ook afhankelijk van de aard en omvang van de activiteit, maar kan ook worden beïnvloed door onverwachte gebeurtenissen.

- 'begeleiding van ouders' is een belangrijk onderdeel van het VVE-concept. We kiezen er dan ook voor om bij de binnenkomst van de kinderen één leidster in te zetten om de ouders welkom te heten en met hen in gesprek te kunnen gaan. Deze gesprekken kunnen gaan over 'hun kind' en de ontwikkeling van hun kind. Ook kan er gesproken worden naar aanleiding

van vragen van de ouders, en kan de leidster de ouders op weg helpen op weg naar externe begeleiding (als dat nodig is, natuurlijk);

- voor de ouders moet er een nieuwsbrief worden samengesteld, met daarin vooral een weerslag van hetgeen op de groep gebeurd is; in deze nieuwsbrief, die met grote regelmaat dient te worden uitgebracht, ook tips voor ouders om thuis met hun kind verder te werken aan de thematiek van Peuterplein. Ook opvoedtips kunnen een plek vinden in de nieuwsbrieven;
- activiteiten dienen (uiteraard) goed voorbereid te worden door de leidster die de activiteit verzorgt – de voorbereide activiteiten worden vooraf besproken in het leidsteroverleg;
- de dagschema's worden inhoudelijk ingevuld – daartoe is voor elke dag een 'leeg' schema aanwezig. De schema's worden in een werkarchief bewaard. Bij elk onderdeel wordt ingevuld welke kinderen aan de activiteit hebben deelgenomen.
- het kindvolgsysteem van Peuterplein dient nauwkeurig te worden bijgehouden. Het verdient aanbeveling dat de leidsters de kinderen 'verdelen', bijvoorbeeld elke leidster zes kinderen. De hoofdleidster en de coach houden zicht op het bijhouden van het volgsysteem.
- Eéns per maand vindt er een kind-overleg plaats; in dit overleg wordt de individuele ontwikkeling van elk kind besproken. Van het besprokene wordt een kort verslag gemaakt (per kind) en dit verslag wordt in het leerling-dossier bewaard. Op gezette tijden is de coach hierbij aanwezig.
- Elke maand overleggen de leidsters, samen met de leidsters van de andere locatie, en de hoofdleidster over de werkwijze, over de pedagogische aanpak, over het handelen met de kinderen, over het montessori-concept in relatie tot het werken met de methode 'Peuterplein'. Dit teamoverleg wordt geleid door de hoofdleidster – zij bepaalt ook de agenda, maar houdt uiteraard ook rekening met onderwerpen die de leidsters graag besproken willen zien.
- Aan de groepen van De Peutertuin is een coach verbonden; deze coach is HBO-opgeleid. Op dit moment is de coach tevens pedagogisch beleidsmedewerker. De coach is 50 uur per jaar per locatie beschikbaar, wat neerkomt op 2 uur per week in totaal. De coach vervoegt zich geregeld bij de groep, observeert de leidsters in hun pedagogisch en didactisch handelen, adviseert bij zorgvragen en vragen die specifiek handelen over de begeleiding van een kind. Tevens organiseert de coach bijeenkomsten waarin het team van leidsters geschoold wordt op aspecten van het werk met de kinderen, maar waarin ook groepsgewijs feedback wordt gegeven op het pedagogisch en didactisch handelen.
- De kinderen met een VVE-indicatie worden elke drie maanden ook met de ouders besproken. Dit gesprek heeft 'de ontwikkeling van het kind' als thema, maar natuurlijk is er ook ruimte voor andere zaken die het kind of het gezin aangaan;
- de leidsters staan open en zijn beschikbaar voor overleg met de jeugdverpleegkundige;
- de leidsters verdiepen zich in het montessori-materiaal en in de verschillende werkwijzen met dit materiaal. Deze materialen worden, naast het feit dat kinderen ze zelfstandig pakken', ook ontwikkeling-sturend ingezet.

DEEL B - **een overzicht van de invulling van de kwaliteitsindicatoren
gehanteerd door de onderwijsinspectie bij bezoeken aan VVE**

In de onderstaande tabellen vindt u een overzicht van de indicatoren die door de onderwijsinspectie in haar periodiek kwaliteitsonderzoek worden gehanteerd. De onderwijsinspectie bezoekt met regelmaat instellingen die VVE verzorgen, en beoordeelt dan de kwaliteit van instelling en programma.

De tabellen zijn een aanleiding voor bestuur en leiders om te gaan werken aan het opstellen van een kwaliteitshandboek. Dit kwaliteitshandboek kent dezelfde ordening als de lijst met indicatoren.

Het streven is om het kwaliteitshandboek gereed te hebben eind 2020, en door het bestuur ook eind 2020 te laten vaststellen.

In dit 'deel B' is in de tabellen een korte beschrijving opgenomen van hetgeen in het kwaliteitshandboek vermeld zal moeten worden.

Dit 'deel B' is nog in ontwikkeling – er wordt dus nog aan gewerkt.

condities

A0.1	Er is een recent GGD-rapport beschikbaar	
	De gemeente is verantwoordelijk voor de toezicht op de kwaliteit van de instelling. De gemeente Enkhuizen heeft de GGD Noord-Holland-Noord opdracht gegeven de kwaliteit van de instelling te beoordelen. Zij hanteert hiervoor een toezichtskader. De GGD bezoekt de peuterspeelzalen van De Peutertuin jaarlijks - de VVE wordt met meer regelmaat bezocht. De GGD maakt naar aanleiding van haar bevindingen een rapport op, dat, voordat het aan de gemeente wordt vestrekt, eerst ter inzage wordt gelegd bij de instelling – de instelling kan het rapport nog voorzien van een eigen zienswijze.	
	Het meest recente GGD-rapport is aanwezig op de locatie van de VVE-groep, aan de Goudenregenstraat in Enkhuizen. Het rapport is opgenomen in de locatiemap. Uiteraard is het meest recente GGD-rapport ook aanwezig op de centrale administratie. Het meest recente rapport is ook door belanghebbenden in te zien via de website van Montessori-peutergroep De Peutertuin - een goede toegang tot het rapport is een voorwaarde.	

A2	De groepsgrootte voldoet aan de maximeisen (voorschool)	
	Het aantal kinderen dat geplaatst wordt in een VVE-groep is aan een maximum gebonden. Dit maximum is bepaald op 16 kinderen in de leeftijd van 2 en 3 jaar.	
	Het maximum aantal kinderen dat op De Peutertuin in een VVE-groep geplaatst zal worden is door het bestuur bepaald op 16. Bij een aantal van 8 peuters of hoger zullen er steeds twee gekwalificeerde/gediplomeerde leiders de groep begeleiden. De plaatsingsmedewerker houdt toezicht op het aantal kinderen in elke groep. Deze medewerker maakt een planning van de (toekomstige) plaatsing van kinderen. Er zijn bij de hoofdleidster overzichten aanwezig van het aantal kinderen dat in de groep aanwezig is.	

A3	Beroepskracht-kind ratio ('dubbele bezetting')	
	De regels schrijven voor dat een VVE-groep moet worden geleid door twee leiders, maar er is een nuanceverschil mogelijk. Wordt de groep bezocht door niet meer dan acht peuters, dan	

	<p>volstaat één leidster (voldoende gekwalificeerd), geassisteerd door een hulpleidster (of: ouderhulp).</p> <p>Wordt de groep door meer dan acht kinderen bezocht, dan zijn twee gekwalificeerde leidsters verplicht (en mag er tevens nog een hulpleidster aanwezig zijn).</p>	
	<p>VVE-groep de Peutertuin voldoet aan de eisen die de wetgever gesteld heeft met betrekking tot de 'beroepskracht-kind-ratio'. De plaatsingscoördinator houdt deze ratio in de gaten, dat wil zeggen: er is altijd zicht en helderheid over het aantal kinderen dat de groep op een bepaald dagdeel bezoekt. In overleg met de hoofdleidster en de beleidsmedewerker zal de personeelsinzet worden aangepast aan de dan geldende aantallen.</p> <p>De Peutertuin streeft er naar dat er, ongeacht het aantal gekwalificeerde leidsters, altijd nog een hulpleidster op de groep aanwezig is.</p>	

voldoende VVE-tijd

A4.1	De peuters volgen gedurende voldoende tijd (per week) een VVE-programma op de voorschool	
	Binnen de kaders van de wetgeving kunnen peuters, zeker zij met een VVE-indicatie, vier dagdelen VVE volgen.	
	<p>Op de locaties van De Peutertuin kan een peuter met VVE-indicatie op vier dagdelen per week terecht voor elk vier uur. De afname van uren door ouders is afhankelijk van de bekostiging – deze is gebaseerd op een verhouding kinderopvangtoeslag en VVE-bijdrage vanuit de gemeente Enkhuzen (of andere gemeente, indien van toepassing).</p>	

A5.2	Alle beroepskrachten zijn toereikend gekwalificeerd (opleiding)	
	De beroepskrachten, leidsters, die een VVE-groep begeleiden zijn voldoende opgeleid om te kunnen voldoen aan de kwaliteitseisen. Dat betekent dat elke leidster in het bezit is van een SPW-3 of SPW-4 diploma, of een daarmee gelijkwaardig diploma. Tevens zijn de leidsters opgeleid tot het werken met een VVE-programma. Verder voldoen de leidsters per 1-1-2019 aan de 'taaleis': zij beschikken over een beheersingsniveau 3F Nederlandse taal.	
	<p>Leidsters die in dienst treden bij Stichting Montessori-peutergroep Enkhuzen zijn in het bezit van een diploma dat vereist is om een groep peuters te mogen begeleiden. In de meeste gevallen is dat een SPW-3 of een SPW-4 diploma.</p> <p>Leidsters die worden ingedeeld in een VVE-groep zijn opgeleid om te kunnen werken met het VVE-programma dat wordt gebruikt op de Peutertuin. Dat is de methode "Peuterplein".</p> <p>De medewerkers zijn ook in staat om te werken met het ontwikkelingsvolgsysteem dat gebruikt wordt op montessori-peutergroepen en montessorischolen: het Montessori Kind-Volg-Systeem (MKVS). Wanneer nodig worden er scholingsbijeenkomsten georganiseerd om het werken met het MKVS te verfijnen.</p> <p>De leidsters werken op De Peutertuin volgens het opvoedings-, ontwikkelings- en onderwijsconcept van Maria Montessori – met regelmaat organiseren we scholingsbijeenkomsten om de competenties van de leidsters (en groepshulpen) op dit gebied te vormen en te vergroten.</p> <p>Tot slot: alle leidsters zijn gekwalificeerd op het 3F-taalniveau.</p>	

A5.3	Alle beroepskrachten spreken voldoende Nederlands	
	De wetgever schrijft voor dat de beroepskrachten die werkzaam zijn in de VVE-groep een bepaald niveau van taalvaardigheid Nederlands beheersen. Per 1-1-2019 is dit niveau vastgesteld op 3F-niveau.	
	<p>VVE-groep De Peutertuin zet per 1-1-2019, of zo spoedig mogelijk daarvoor, beroepskrachten in die voldoen aan het taalvaardigheidsniveau 3F.</p>	

<p>Om aan dit streven te kunnen voldoen hebben inmiddels alle beroepskrachten een taalvaardigheidsopleiding gevolgd en is de toets afgenomen. De beroepskrachten voldoen daarmee op dit moment aan de 'taaleis'.</p>

A5.4	Alle beroepskrachten zijn toereikend VVE-geschoold
<p>De wet schrijft voor dat de beroepskrachten geschoold moeten zijn in het werken met een landelijk geregistreerd VVE-programma. Er zijn een aantal VVE-programma's die door het Nederlands Jeugd Instituut geregistreerd zijn als erkend programma.</p> <p>Er is een onafhankelijke Erkenningcommissie die de kwaliteit van programma's in de jeugdsector bekijkt. Een programma wordt door deze commissie erkend, als op theoretisch niveau aannemelijk is gemaakt dat het programma werkt of dat de doelen van het programma worden bereikt. Deze programma's zijn te vinden in de databank Effectieve Jeugdinterventies.</p> <p>Als het gaat om programma's gericht op het bestrijden van onderwijsachterstanden, geeft de commissie ook een oordeel over de mate waarin het programma voldoet als vve-programma. Wanneer dit zo is, staat het apart bij het oordeel vermeld.</p> <p>De bevindingen van het NJI met betrekking tot de erkenning van VVE-programma's zijn terug te vinden op de site van het NJI.</p>	
<p>Montessori-peutergroep en VVE-peutergroep De Peutertuin werkt met het VVE-programma Peuterplein – dit programma is door het Nederlands Jeugdinstituut erkend als volwaardig VVE-programma.</p> <p>Daarnaast hanteert De Peutertuin het Montessori Kindvolgsysteem; dit LVS is een volwaardig ontwikkelingsvolgsysteem, met een sterke sturingscomponent. Het MKVS is door de Nederlandse Montessori Vereniging ondersteund instrument.</p> <p>De VVE-leidsters zijn geschoold in het werken met Peuterplein door de OBD Noordwest. In het werken met het MKVS is men getraind door de Hogeschool van Amsterdam. Geregeld zullen er bijscholingsmomenten plaats vinden. Nieuwe leidsters krijgen de volwaardige scholing aangeboden, mits zij deze nog niet hebben gevolgd.</p>	

A5.5	Er is een jaarlijks op te stellen VVE-opleidingsplan
<p>Voor de beroepskrachten, maar ook voor de ouder- en groepshulpen, moet er jaarlijks een scholingsprogramma worden opgesteld. Dit programma kan bestaan uit een verzameling te volgen informatieavonden, korte cursussen of korte opleidingstrajecten.</p> <p>De organisatie reserveert een deel van het personeelsbudget voor scholing. De penningmeester van het bevoegd gezag ziet hierop toe.</p>	
<p>In samenspraak met de beroepskrachten wordt jaarlijks gekeken welke 'speerpunten' er zullen worden gekozen voor het nieuwe jaar. Zo kunnen uit functioneringsgesprekken ook scholingswensen naar voren komen.</p> <p>Prioriteit hebben die scholingswensen die direct hun uitwerking kunnen hebben in de VVE-groepen.</p> <p>Bestuur en hoofdleidster stellen naar aanleiding van wensen en gekozen speerpunten een scholingsplan op voor de organisatie in het algemeen, alsmede voor de individuele beroepskrachten in het bijzonder.</p> <p>Dit scholingsplan wordt schriftelijk voorgelegd aan de bestuursvergadering.</p>	

ouders

B1	Er is sprake van een gericht VVE-ouderbeleid
<p>VVE bevat in haar wezen een onderdeel 'ouders'; ouders van de peuters dienen zoveel mogelijk betrokken te worden bij het werken op de VVE, alsmede bij het metaconcept dat op de VVE-groep wordt gehanteerd. Wanneer ouders betrokken zijn bij het VVE-programma en de werkwijze op de VVE-groep, zal de effectiviteit van het programma groter zijn dan wanneer dat niet het geval is.</p>	

	<p>Om deze constatering heeft de wetgever in haar kwaliteitseisen opgenomen dat er binnen de VVE-instelling een gericht ouderbeleid moet zijn – dit ouderbeleid gaat overigens verder dan het slechts betrekken van de ouders bij het werken met de kinderen.</p>	
	<p>In het VVE-beleid van de gemeente Enkhuizen is opgenomen de ‘eis’ aan ouders, dat zij met de instelling die VVE verzorgt voor hun kind een commitment aangaan om deel te nemen aan door de organisatie georganiseerde oudergerichte activiteiten. Ook stellen zij zich verplicht om bepaalde ouderpakketten af te nemen. In het intakegesprek wordt deze commitment vastgelegd.</p> <p>Er zal een aanhangsel bij de plaatsingsovereenkomst worden opgesteld met tien mogelijke activiteiten/ouderpakketten; deze zijn nu nog in ontwikkeling. Er wordt naar gestreefd om dit aanhangsel in het voorjaar 2019 gereed te hebben en te gaan gebruiken.</p> <p>Het zich houden aan dit commitment is een voorwaarde voor subsidiëring van de VVE-plek van het betreffende kind. Voor zowel de ouders als de organisatie is een dergelijk commitment dus van groot belang.</p> <p>Door ouders te verplichten ook zelf inspanningen te leveren om de VVE tot een succes te maken wordt de ouderbetrokkenheid vergroot en zo optimaal mogelijk gemaakt.</p>	

B2	Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd	
	<p>Voordat ouders hun kind plaatsen in een VVE-groep dienen zij op de hoogte te worden gebracht van het doel van de VVE-groep, het doel van de werkwijze, de aard van de werkwijze en de organisatiewijze om tot het doel en de werkwijze te komen.</p> <p>Tevens hebben zij er recht op te weten hoe zij als ouders betrokken worden bij de VVE-groep, op welke wijze zij de leidster(s) kunnen (aan)spreken en hoe de klachtenprocedure functioneert.</p> <p>Natuurlijk dienen zij ook op de hoogte te worden gebracht van de administratieve gevolgen van de plaatsing van het kind op de VVE-groep.</p>	
	<p>Ouders ontvangen bij het aanmelden van hun kind op de Peutertuin een informatieboekje. In dat boekje staat in het kort onze werkwijze beschreven, enkele afspraken (ook van huishoudelijke aard).</p> <p>In het kennismakingsgesprek, dat één van de leidsters van de groep waarin het kind geplaatst wordt voert met de ouder(s), wordt vervolgens nogmaals nadrukkelijk verteld hoe we met het kind aan de slag gaan met VVE.</p> <p>Er wordt op dit moment gewerkt aan een speciaal informatieboekje gericht op specifiek die ouders waarvan hun kind in aanmerking komt voor een VVE-plek op één van de locaties van Montessori-peutergroep De Peutertuin. Daarin zal ook worden opgenomen informatie over de bekostiging, over de ‘verplichtingen’ die ouders aangaan bij plaatsing op de VVE-groep en over de wijze waarop de leidsters de ontwikkeling van het kind specifiek volgen en stimuleren.</p>	

B3	intake	
	<p>Om toegelaten te kunnen worden tot een VVE-groep moet de peuter geïndiceerd worden door de GGD-medewerker op het consultatiebureau. De GGD hanteert daarbij door de Wet en door de gemeente vastgestelde eisen.</p> <p>Met deze indicatie meldt de ouder zich bij de administratie of de locatie.</p> <p>De plaatsingsmedewerker vraagt deze indicatie bij de ouder op.</p> <p>Op de locatie worden de ouders van de peuter uitgenodigd voor een intakegesprek. In dat gesprek wordt uitgebreid gesproken over de thuissituatie van het kind en over de ontwikkeling van het kind.</p> <p>Er worden afspraken gemaakt over het volgen en stimuleren van de ontwikkeling, over de ouderbetrokkenheid en over het vervolgtraject.</p>	

<p>De ouder(s) melden het kind aan voor een VVE-plek, nadat de GGD-medewerker op het consultatiebureau een indicatie heeft afgegeven.</p> <p>Aanmelding geschiedt schriftelijk, en vervolgens wordt een VVE-plaatsing verzorgd door de administratie van De Peutertuin, in overleg met de (hoofd)leidster.</p> <p>Voordat het kind daadwerkelijk op de groep komt, vindt een intakegesprek plaats. Dit gesprek wordt gevoerd door de leidster(s) op de groep en de ouder(s). In dit gesprek wordt de werkwijze nogmaals besproken, maar wordt ook specifiek aandacht besteed aan de thuissituatie van het kind, aan de ontwikkelingskenmerken van het kind en aan de persoonlijkheid van het kind.</p> <p>Tevens wordt besproken welk commitment ouders met de instelling maken in het kader van de afspraken met de gemeente. Wat mogen en kunnen de ouders van de instelling verwachten, en wat mag en kan De Peutertuin van de ouders verwachten?</p> <p>Van het intakegesprek wordt een verslag gemaakt, in de vorm van een uitgebreid VVE-intake-formulier. Dit formulier is in format aanwezig en wordt direct, dus tijdens het gesprek ingevuld. Ouder(s) en leidster(s) ondertekenen dit verslag direct na het gesprek. Ouders ontvangen een exemplaar van dit verslag – het verslag wordt bewaard in het kinddossier.</p>

B4	Het stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen
<p>VVE is een voorziening die de ontwikkeling van kinderen, en in het bijzonder van kinderen met een VVE-indicatie, extra stimuleert. Daartoe werkt de instelling die VVE verzorgt met een programma, waarbij de thuissituatie goed in ogenschouw wordt genomen.</p> <p>Het is voor de ontwikkeling van het kind van belang dat er thuis actief wordt meegewerkt aan de aanpak. Het is meer dan wenselijk dat de ouders/verzorgers activiteiten ondernemen met het kind die doelbewust positief bijdragen aan de ontwikkeling. De instelling speelt in de relatie met de ouders/verzorgers een cruciale rol – daarbij wordt ook gestuurd in het thuis aanbieden van activiteiten.</p> <p>Er is inmiddels een streven van landelijke en lokale overheid om te komen tot een regeling waarbij de bekostiging van de kindplaats VVE gekoppeld wordt aan een commitment met de ouders. In dit commitment verbinden de ouders zich aan de afspraak om gebruik te maken van door de instelling ‘aangeboden’ activiteiten.</p>	
<p>Met ingang van 1 maart 2019 gaat De Peutertuin werken met een intakeformulier; dit formulier wordt samen met de ouders ingevuld tijdens het intakeformulier.</p> <p>Op het intakeformulier wordt ook aangegeven aan welke activiteiten ouders zich gaan verbinden om ‘thuis’ de ontwikkeling van het kind verder te stimuleren.</p>	

B5	Participatie in VVE-activiteiten in de voorschool/vroegschool
<p>De voorziening die VVE verzorgt heeft tot taak ouders zo actief mogelijk te betrekken bij de activiteiten, die tot doel hebben het intensief stimuleren van de ontwikkeling van het kind. Eén van de mogelijkheden daarbij is het participeren van ouders/verzorgers bij activiteiten IN de groep, maar deze participatie kan ook beperkt worden tot het buiten de instelling ondernemen van door de instelling voorgelegde activiteiten.</p>	
<p>Wanneer dit direct voor de ontwikkeling van een kind belangrijk is, kan een ouder gevraagd worden om af en toe op de groep aanwezig te zijn. Dit kan ook georganiseerd worden middels specifieke thema-activiteiten. Het kan voor ouders stimulerend werken als zij af en toe tijdens het aanwezig zijn van het kind kunnen helpen bij de begeleiding van het kind.</p> <p>Maar: de ontwikkeling van het kind wordt nog het meest gestimuleerd als er door de ouders activiteiten ‘buiten de instelling’ (thuis, bijvoorbeeld) ondernomen worden die zo goed mogelijk aansluiten bij hetgeen het kind op De Peutertuin tegenkomt en waar het aan deelneemt.</p>	

B6	Informereren over de ontwikkeling van hun kind
	<p>Ouders dienen met regelmaat geïnformeerd te worden door de VVE-leidsters over de ontwikkeling hun kind; op de VVE-groep wordt de ontwikkeling van het kind nauwgezet gevolgd, maar uiteraard ook gestimuleerd en gestuurd, en de ouders moeten informatie krijgen over de stand van zaken rond die ontwikkeling.</p> <p>Bij voorkeur is er een samengaan van: een schriftelijke verslaggeving – middels een ‘rapportage’, een mondelinge verslaggeving - in de vorm van een gesprek</p>
	<p>VVE-De Peutertuin informeert de ouders van het kind tweemaal per jaar formeel – dat gebeurt aan de hand van een verslagje (een zgn. ‘verhaalverslag’) met daarbij een uitdraai van het ontwikkelingsprofiel van het kind uit het MKVS (Montessori Kind-Volg-Systeem). De ouders worden uitgenodigd om het verslag en het ontwikkelingsprofiel van het kind te komen bespreken – er vindt dan een gesprek plaats van ca. 15 minuten, daartoe opgeroepen door de leidsters.</p> <p>De gesprekken, alsmede de verslaggeving, vinden plaats rond de verjaardag van het kind en een half jaar daarna, te beginnen bij 2 ½ jaar en eindigend vlak voor de 4^e verjaardag. Er vinden in dit kader dus in elk geval vier formele gesprekken plaats.</p>

B7	Rekening houden met thuistaal
	<p>Veel kinderen, die met een VVE-indicatie een plek vinden op een peutergroep/VVE-groep, zijn kinderen van ouders met een migratie-achtergrond. In veel gevallen zullen deze kinderen ‘thuis’ worden geconfronteerd met een andere taal dan het Nederlands – Nederlands is voor deze kinderen een ‘tweede taal’.</p> <p>Omdat één van de doelen van VVE is het extra stimuleren van de taalontwikkeling van de bezoekende kinderen, zal er op de groep in het Nederlands moeten worden gecommuniceerd; echter, omdat communicatie meer is dan het leren van een tweede taal, in dit geval dus Nederlands, zal er ook informatie kan worden gegeven - aan bijvoorbeeld de ouders – in de thuistaal.</p>
	<p>In de VVE-groepen van Montessori-peutergroep De Peutertuin zal overwegend in het Nederlands (moeten) worden gecommuniceerd. Kinderen moeten gestimuleerd worden in de taalontwikkeling, en dan vooral in het Nederlands. Echter, in sommige gevallen zal en kan de thuistaal van een kind een positieve bijdrage kunnen leveren aan de taalontwikkeling.</p> <p>Ouders kunnen ook thuis met hun kind aan de slag. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat taalontwikkeling in het Nederlands ook soepeler verloopt bij een sterke kwaliteit van het ontwikkelen van de thuistaal. Zo kunnen abstracte begrippen soms net even beter worden uitgelegd in de thuistaal, voordat het kind dit begrip in het Nederlands kan doorgronden.</p> <p>Daarnaast zal in de communicatie met de ouders/verzorgers terdege rekening moeten worden gehouden met de thuistaal – vaak spreken, lezen en schrijven zij niet in voldoende mate Nederlands. De medewerkers, leidinggevenden en bestuursleden zullen hun uiterste best doen om de communicatie met de ouders/verzorgers zo goed mogelijk te voeren – waar en wanneer nodig zal dit in de thuistaal gebeuren, en daartoe zullen externen worden ingeschakeld.</p>

Kwaliteit van de uitvoering van VVE

Kwaliteit van de educatie: het aangeboden programma

C1.1	Er is sprake van het gebruik van een integraal VVE-programma	
	De Wet schrijft voor dat een VVE-groep gebruik moet maken van een door het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) erkend(e) methodiek of programma. Het NJI heeft een aantal methodieken en programma's het stempel 'erkende VVE-methodiek' gegeven.	
	Wij hebben gekozen voor het programma Peuterplein, naast het werken volgens het montessori-concept. Peuterplein wordt zoveel mogelijk geïntegreerd in het dagprogramma, maar er blijft voldoende ruimte over voor het werken volgens de montessorididactiek en – pedagogiek. Wij kozen voor 'Peuterplein' omdat dit programma ons inziens goed kan samengaan met het werken volgens ons concept.	

C1.2	Er wordt gewerkt met een doelgerichte planning	
	Het werken in een VVE-groep geschiedt doel- en planmatig.	
	Op de Peutertuin wordt gewerkt met een dagplanning, waarin activiteiten op doelniveau worden beschreven. Op de dagplanning is tevens aangegeven welke leidsters welk onderdeel voor haar rekening neemt, (eventueel) welke materialen er nodig zijn en welke tijdspanne een activiteit beslaat. In het beleidsplan van de Peutertuin is een voorbeeld opgenomen van een te hanteren dagplanning. De dagplanning wordt in onderling overleg gemaakt – dit gebeurt ruim voordat de betreffende dag, zodat er eventueel nog zaken kunnen worden voorbereid. Wanneer een activiteit voor een bepaald kind past binnen het sturingsmodel van het MKVS, of wanneer een leidster een activiteit voor een bepaald kind in het bijzonder organiseert, wordt dit aangegeven in het MKVS alsmede op de dagplanning.	

C1.3	Het activiteitenaanbod gericht op de taalontwikkeling is voldoende dekkend en geconcretiseerd	
	Het is aan te raden om er zorg voor te dragen dat in de vroeg- en voorschoolse educatie gebruik te maken van een methode die zich specifiek richt op de doelstellingen van VVE. Een kant-en-klare methode is dekkend en voldoende geconcretiseerd als het gaat om het aanbod van taalontwikkeling: alle aspecten van taalontwikkelingen komen aan de orde. De methode is niet het enige middel om aan dit uitgangspunt te voldoen – ook in de activiteiten die niet direct gerelateerd zijn aan De Peutertuin zullen zoveel mogelijk moeten raken aan de verschillende aspecten die samen de taalontwikkeling maken en stimuleren.	
	Montessori-peutergroep De Peutertuin werkt in haar VVE-groepen met de peutermethode "Peuterplein". Deze methode is door het Jeugdinstituut beoordeeld en erkend als VVE-methode. Activiteiten zoals beschreven in Peuterplein worden gepland uitgevoerd in de tijd. Daarnaast werken de leidsters op De Peutertuin volgens het montessori-concept. Dat betekent niet alleen het doelmatig werken met (montessori-)materialen maar ook het afstemmen van de interventies op het niveau van het kind, afstemmen op de belangstelling en interesse van het kind en afstemmen (en daardoor stimuleren) op de activiteiten van het kind – ook in de spelsituaties. Eén van de facetten daarvan is het kind aanspreken in volzinnen, als gelijkwaardig individu.	

C1.4	Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd
	Kinderen zijn verschillend – kinderen komen ook op verschillende niveaus ‘binnen’ in de groep. De te gebruiken methode moet derhalve aansprekende thema’s hebben voor alle kinderen. Daarnaast moet de methode ook ruimte bieden voor differentiatie op interesse, ontwikkelingsniveau en activiteiten.
	Op de VVE-groepen van De Peutertuin wordt gewerkt met de methode “Peuterplein”; deze methode biedt voldoende gelegenheid om gedifferentieerd te werken. Het volgen van de methode impliceert een opklimmen in moeilijkheidsgraad, maar eenvoudig aanpassen aan net ingestroomde kinderen is ook goed mogelijk. Binnen het montessori-concept is differentiatie in meerdere facetten een uitgangspunt. In de benadering van het individuele kind is een differentiatie naar moeilijkheidsgraad uitermate aanwezig.

Kwaliteit van de educatie: het pedagogisch klimaat

C2.1	Het pedagogisch handelen van de pedagogisch medewerkers/leerkrachten is respectvol
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

C2.2	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

C2.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

C2.4	De pedagogische medewerkers/leerkrachten bevorderen de zelfstandigheid van de kinderen en tonen respect voor de autonomie van het kind
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

C2.5	De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kwaliteit van de educatie: het educatief handelen

C3.1	Het educatief handelen van beide pedagogisch medewerkers/leerkrachten is goed op elkaar afgestemd
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

C3.2	Er worden structureel effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

C3.3	De pedagogische medewerkers/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	

C3.4	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	

C3.5	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij kinderen
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	

C3.6	Het gedrag van de pedagogisch medewerkers/leerkrachten met de kinderen is responsief
Als volwassenen daadwerkelijk proberen adequaat te reageren op wat kinderen doen en wat kinderen zeggen, leert het kind zaken kennen als 'oorzaak-gevolg', maar ook 'actie-reactie'. Het is de kunst voor de leidsters om gevoelig te zijn in het oppikken van signalen die uitnodigen tot responsief reageren.	
Door een natuurlijke houding aan te nemen richting het kind als individu en het kind als onderdeel van een groep, wordt de afstand tussen leidster en kind zo klein mogelijk gemaakt. Zo ontstaat een wederkerig gedrag tussen beiden. Het gedrag van de leidster is een reactie op gedrag van het kind, en ook weer andersom. De leidsters creëren situaties, in spel en in instructie- en begeleidingsmomenten, waarin er een natuurlijke sfeer ontstaan kan om responsief gedrag de kans te geven zich te ontwikkelen. Daartoe kunnen ook onderdelen van de methode "Peuterplein" worden gebruikt – in deze methode zitten interactieve leer- en spelsituaties die uitnodigen tot responsiviteit, die wederzijds kan zijn.	

C3.7	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	

Ontwikkeling, begeleiding en zorg

Ontwikkeling, begeleiding en zorg binnen de groep

D1.1	Het volgen van de brede ontwikkeling van het kind
Doel van een VVE-voorziening is niet alleen het bevorderen en stimuleren van de ontwikkeling van een kind (dat een VVE-indicatie heeft); het bevorderen en stimuleren van de ontwikkeling kan overigens alleen goed gebeuren als de ontwikkeling van een kind ook goed en nauwgezet wordt gevolgd.	
Op de Peupertuin volgen, bevorderen en stimuleren we de ontwikkeling van elk kind, dus ook van de kinderen met een VVE-indicatie. Onze opvatting is dat daar 'de analyse van de ontwikkeling' bij hoort – dit kwartet dient hand-in-hand te gaan en past als zodanig in de visie die wij hebben op het peuterwerk, zoals ook aangegeven door het montessori-concept.	

	Voor het volgen van de brede ontwikkeling, waarbij alle ontwikkelingsfacetten aan bod komen, wordt gebruik gemaakt van het Montessori-kind-volgsysteem (MKVS).
--	---

D1.2	De begeleiding is planmatig voor: de hele groep, de kleine (tutor)groep en het individuele kind
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

D1.3	De evaluatie van de aangeboden begeleiding en zorg
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

D1.4	Specifieke aandacht voor de taalontwikkeling bij begeleiding en zorg
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Ontwikkeling, begeleiding en zorg in de bredere zorgketen

D2.1	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten hebben een overzicht van de kinderen die zorg nodig hebben die de voor- respectievelijk vroegschool niet kan leveren, en de aard van die zorgbehoefte en zorgverlening
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

D2.2	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten zorgen dat kinderen aangemeld worden voor externe zorg wanneer de voor- respectievelijk vroegschool de gewenste zorg niet kan leveren
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

D2.3	De pedagogisch medewerkers/leerkrachten blijven de ontwikkeling van kinderen met extra zorg bijhouden
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kwaliteitszorg binnen de voor- en vroegschool

E1	Er is VVE-coördinatie op de voor- respectievelijk vroegschool
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

E2	De voor- respectievelijk vroegschool evalueert de kwaliteit van VVE met regelmaat
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

E3	De voor- respectievelijk vroegschool evalueren de resultaten van VVE
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

E4	De voor- respectievelijk vroegschool werkt planmatig aan VVE-verbetermaatregelen
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

E5	De voor- respectievelijk vroegschool borgt de kwaliteit van haar VVE-educatie
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

E6	In de kwaliteitszorg van de vroegschool wordt ook specifiek naar VVE gekeken
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Doorgaande lijn

F1	Er is VVE-coördinatie tussen de voor- en vroegschool
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

F2	Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

F3	De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX